శ్రీరస్తు.

కడపజిల్లాపులివెంద్రతాలూకా.

తొండూరికాపురస్థుడైన.

సోమరాజమహాకవిచే.

విరచితంబైన.

మక్కాంగంబరిక్రమము.

నాటకము

ఇది.

పండితపరీక్ష్యకృతంబుగావింగ.

శ్రీవేంకటసుబ్బాశాస్త్రులవారి.

సరస్వతీవిలాసముద్రాక్షరశాలయందు.

కోట వీరరాఘవయ్య.

కడప - సౌటిపల్లి వీరయ్య-శెట్టి.

యీయిరువురిచే.

అచ్చువేయించి ప్రచురింపబడియె.

౧౮౭౧ సం॥ ఆగష్టునెల.

ప్రకటన,

ఈరుక్మాంగదచరిత్రమునాటకముగ్రంథకర్తయైనపాపరాజ మహాకవివారసున్నువార్లగుంటాగ్రంథస్వాతంత్ర్యమున్నుమే ముగిరిమెంటువ్రాయించితీసుకొనిఅచ్చువేయించిచట్టప్రకా రము - కాపీరైట్టుచేయించియున్నాము గనుకదీన్ని యితరు లెవరున్నుఅచ్చువేయకూడదు.

కోట- వీరరాఘవయ్య-

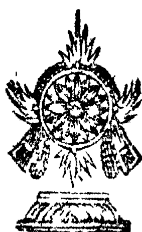
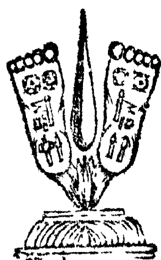
కడప- చాటపల్లె. వీరయ్య-శెట్టి-

రుక్మాంగదచరిత్రనాటకమునందలివిషయసూచిక.

రుక్మాంగదచరిత్రనాటకమునందలి విషయసూచిక.

శ్రీరస్తు.

శ్రీకృష్ణదేవుని ప్రార్థన.

రుక్మాంగదచరిత్రము - యక్షగానము

ఉ॥ శ్రీరమణీశుఁడాశ్రితవిశేషముదప్రదుఁడాద్యుఁడాగమో । ద్ధారుఁడు
లవర్ణుఁడు సుధామయభాషణుఁ డబ్జగర్భపా । కారిమునీంద్రవందితుఁడు కం
ుసమానగళోజ్జ్వలుండుతాం । ద్వారిపురీశకృష్ణుఁడు పటుత్వకవిత్వమహ
త్వమీవుతన్॥ * * * * * *

దరువు - నాటరాగము ఝంపెతాళము.

జయపద్మదళనేత్ర - జయపావనచరిత్ర - జయమోహనసుగాత్ర - జ
యభక్తమిత్ర - జయ - జయ - ... ... *

జయమహాసురజైత్ర - జయరమాసుకళత్ర - జయదేవపుత్ర - జయ
దివ్యసూత్ర॥ జయ - జయ ... ... *

జయదీనమందార - జయశత్రుసంహార - జయమహాహవశూర - జ
యగోత్రధీర॥ జయ - జయ - ... ... *

జయత్రిజగదాధార - జయమందరోద్ధార - జయసముద్రగభీర - జయ
కలుషదూర॥ జయ - జయ - ... ... *

జయరమాహృదయేశ - జయసర్వలోకేశ - జయభూతభవపాశ - జయసురాధీశ॥ జయ-జయ- ... ... *

జయసత్కృపావేశ - జయయఘౌఘవినాశ - జయతులొండూరీశ - జయసుప్రకాశ॥ జయ-జయ- ... ... *

శ్లోకము॥ శ్రీకృష్ణంశరదభ్రశుభ్రసుయశంనీరేరుహాంఘ్రిద్వయంభ్రాజత్కుండలకాంతికండయుగళంకోట్యర్కసంకాశితం। బ్రహ్మేంద్రాదినుతప్రకృష్టచరితంగోపాంగనేశంహరిం వందే తొండురివాసమబ్జనయనంపర్యేశ్వరంసర్వదా॥ * * * * *

దరువు-తోడిరాగము-ఆదితాళము.

వినుతింతుచెద బాల-సర్వజన-వినుతగోపబాల- * * *

వనజసమానన - పైశివిపాటన - ఘనాఘనసమవిగ్రహసుందరవద॥ విని॥

వరనిజతేనుం దరకళయుతమః- దరధరవిధిశం- కరపవిసన్నుత॥ వి॥౨

కదనవిజితదశ- వదనమణిమయ-సదనపూర్ణవిధు వదనరమాధిప॥ విను౩

ఘోరదురితకుజ-భూరికుఠారసు-వీరధీరతొం- డూరివిహార॥ విను॥ ౪

గణపతిప్రార్థన.

గీ॥ కాంతుహరిహారసన్నుతకరితశాంతు। కాంతునుపొంతుసమధికకార్యవంతు। దాంతువిఘ్నేశునాథునదరవసంతు। నేకభక్తినివినుతింతునేకదంతు॥ * * * * * * *

దరువు తోడిరాగము- ఆదితాళము.

విఘ్నరాజపాహి-సతతము-విఘ్నకతందేహి-విఘ్నరాజకేలు- పఘ్నసకలశ-త్రుఘ్నకావ్యదో-షఘ్న ఉమాసుత॥ ... ... విఘ్న॥౧

బాలచంద్రఫాల-గజాస్యవి- శాలకనకచేల- వ్యాళసుభూషణ - నీలదురకవి-ఫాలరజితగిరి-లోలకలుషహార॥ ... ... విఘ్న॥౨

పారదసమదేహ-శిలాద్రివి-హారలలితబాహ - మేరుధీరవర సూరిజనావన-శారదశిఖివిహారగబాధిప॥ ... ... విఘ్న॥౩

పండితజనపోష- మణిమయ - మండలమృమభూష-తొండూరీశ్వర స్మరితహరణియా-ఖండలనుత వే-దండముఖాంచిత॥ ... విఘ్న॥౪

తద్ధితరికిటితరిత ఝుణుకి ణాం-తరితధిగరికిట తకిటఝుణాంతరి॥ శ్రీజ సుగజముఖ-భూజనసుతగుణ - రాజచంద్రసమ-తేజసకలది-గ్రాజాదిగత కట-భూజవిద్యలను-భోజితవనినిను- పొసగగదలచెద - తాధై ధై ధత్తధాం తారి తకిట తొండూరిగణాధిప-ధీరానువిచారా - గంభీరావరమీరావద- హారుత్తై ననుత-వారములను చే-కోర్రా మొక్కేరా- ధరితా తతకిట- తద్ధి- మికిటతధిమిధిమితఝుణంతకదధిగిణతోం॥ ... విఘ్న॥

సరస్వతీప్రార్థన.

చ॥ తొలితలవాకిటన్మెలగులోయిజనేత్రిగు రొమ్ముతాకపీం। దుర్లకులసత్కవిత్వములుతోడుత్సనిచ్చితినాదువాక్యస। ల్లలితమరందధార ప్రబలంబుగనిక్కవగల్ల జేసిన త్పలమియ వేదయావతివిధాత్సతి సుకృతీసరస్వతి॥ ... ... *

దరువు - నీలాంబరిరాగము - ఆదితాళము.

వాణిబింభరసమ- వేణిస్సైకతశ్రోణి-వీణాసంయుతమృదు - పాణిధృజ-రాణీపల్లవ-పాణిరావాణి॥ ... ... *

జంభశుంభరి - కుంభకోకఘన -డింభకసమకుచ - కుంభయుగాంచిత- కోకిలవాణి॥ ... ... యోవాణి॥౧॥

మణిగణఖచితకిం-కిణియుత మేఖల-ఝుణఝుణసంకుల - గణితసుమధ్యమ- పల్లవపాణి॥ ... ... యోవా॥౨

నిటలతటాంచిత- కుటిలకుంతలావృత - నటిత మోహనాకార- వటుముఖశోభిత-పల్లవపాణి-యోవాణి॥ ... ... యోవా॥౩॥

తారహారక- శృంగారపటీరతు - షారకీర్తిలోం - డూరిపురీశ్వరి-పల్లవపాణిరోవాణి॥ ... ... ౪॥

జతి॥ తధరిఝుణాంతరి-తకిణుఝుకిటతకు - తక్కధిమిమితద్ధిమి - తకిణుఝుణాంథిమి- నాతిమైనమృదు-వాణిజలదసమ-వేణిస్సైకత- శ్రోణిప

ల్లవ-పాణీ-చతుర్ముఖు-రాణీ-ధణతద్ధణ॥ ... ... వ

వందే భారతి-సుందరాంగియర-విందనయనమమ్ము- దయజూడవె-దిందడిందధరి కుంధత-కిటధరి - శారదాంబలోం-దూరీశ్వరి- నిను- కోరికలతమన-సూరనుతించెద-తారి త్తరిధి త్తధిమితకిటతకుదధిగిణతోంతధిగిణతోం దింగిణతోం పల్లవ పాణి॥ ... ... యోవాణీ॥

జతి॥ తధరి-ఝుణాంతరి-తకిణఝుంకిటతకు- తక్క-ధిమిమిత్ధిమి-తకిణఝుణాంధిమి-నాణెమయినన్నుదు-పాణిఒలదనమ-వేశ సైకత - శ్రోణిపల్లవ-పాణిచతుర్ముఖు రాణిధణత్ధణవందే భారతి -సుందరాంగియర-విందనయనమ-ముందయజూడవె దిందదిందవరికుంద తకిటధరి - శారదాంబతోం దూరీశ్వరినిను - కోరికలరమన-సూరనుతించెద - తారి త్తరిధి త్తధిమితకిట తకుదధిగిణథోం-తకుదధిగిణథోం - తకుదధిగిణథ్ధోం - కుధధిగిణథ్ధోం॥ పల్లవ పాణి॥ ... ... వోవాణీ॥

క॥ అనియిష్టదేవతా స్తుతు । లొనరించియుహర్షణ మొదవనున్నత కవులకా । వినుతింపుచురుక్మాంగద । ఘనచరితముసభల వెలయగారచి యితుకా॥ * * * * * * * * *

క॥ మునుశుకయోగివరీక్షి । జ్జనపాలునకమ్మృత మొదరుగసంతోషిని వినుపించినరీతి జెప్పెనీకథ । ఘనుడగు శ్రీపవరాజకవివరుడెలమిన్॥ *

కథాప్రారంభము.

క॥ పురములమేలగునటకా । పురమునకుసాటియనగ బుణ్యామునకునా। పురమగుచునలవిదేశా । పురమున్ జెలువొందె సకలభూపవినుత మై॥

ఉ॥ పచ్చలరచ్చలంగమగుబంగరురంగుమెరుంగుగోడలన్ । మచ్చులగచ్చులంపసరుమూడలమేడల జాడవాడలు। స్వచ్ఛముమెచ్చుచి త్తగులసందమునందము జెందుసరములు। స్వచ్ఛరుచెచ్చుగాబొగడ నప్పురిమెచ్చగనిర్చువేడుకన్॥ ... ... *

సంధివచనము.

ఇవ్విధంబున నొప్పు నప్పట్టణంబును సకలజనసమ్మతంబుగా బరిపాలనం
బు సేయుచుండి రుక్మాంగద రాజేంద్రుండొక్కనాడు సకలభూషణభూషి
తుండై సకలమునిగణవిప్రజనపరివృతుండై సభాస్థానికి వచ్చు సమయంబున॥

చోపుదారి వేషకథ.

శ్రీపవమాని దలచుచు। సేవకులం బిలువుమనుచు జెప్పిన యారాజా
వని పాలునిభక్తుడు। కేవలమతి యప్పుడు చిత్రగ్రీవుడు వచ్చెన్॥ *

దరువు తోడి రాగము- ఆదితాళము.

భజరే శ్రీకృష్ణం-హేమాంబర-భజరే శ్రీకృష్ణం-పభజ-రే శ్రీకృష్ణం-సుజనవి
ధేష్ణం త్రిజగోత్కృష్ణం। దీప్తరోచిష్ణం॥ ... ... భజరే॥ ౧
జలధివిహారం సత్యోద్గారం-కలుషవిదారం కౌస్తుభహారం॥ భజరే ౨
నీలఘనశ్యామం-నిజజనాభూషం-[illegible]నేత్రనుత-పాదమధీశం॥ ॥భ॥ ౩
దీనసంరక్షం-దానవశిక్షం మానితలోకపూరి- మందిరాధ్యక్షం॥ భజరే॥ ౪

చిత్రగ్రీవుని-మాటలు.

ఆహా యెవరోయి - ప్రధానోత్తములారా - ఆహా యెవరోయి దండనాయకులారా - ఆహా యెవరోయి పౌరాణికులారా - ఆహా యెవరోయి పండితులారా-ఆహా యెవరోయి- సేనానాయకులారా - ఆహా యెవరోయి పరిచారకులారా - ఆహా- మహా ప్రధాన-మండలీక-సామంత-ద్వారపాలక-అపసరక-గడియారక-ఆలవట్టక-రజక- వస్త్రచ్ఛేదక - అడియాలక ఫణిహారక-పడవగక-పటాంచలస్వర్ణకారక ధక్కిక- లోహకారక - త్రపుకారక-మలాలక-దారుకారక-శిలాభేదక -పద్మకారక- మార్దంగిక తాళధర-నాట్యకారక - శ్రుతికారక - పరిహాసక - మృగయార్థ-పశ్వగజకర్ణ గోర్ణక అశ్వికుక-గజశిక్షక-ఇంద్రజాల- మహేంద్రజాల-గారుడ అగ్ని స్తంభన- జలస్తంభన-ఖడ్గస్తంభన - వాయు స్తంభన - పరకాయప్రవేశ వీరు మొదలు గాగల చెప్పదిరెండు విద్యాయోగంబుల వారు కొలువున నాజరుగానుండవలెసినది- తరణివంశోద్భవుండైన, సకలరాజాధిరాజరాజ పరమేశ్వరాష్టది

గ్రాజమనో భయంకరుండగు రుక్మాంగదసార్వభౌముండు కొలువుకూటంబునకువచ్చుచున్నాడు-యెవ్వరెవ్వరివారి స్థలంబుల బహుహెచ్చరికలతోనుండవలసినది॥ ... ...

రుక్మాంగదమహారాజు.

సభకువచ్చుట.

దరువు మధ్యమావతి. ఆదితాళము.

శ్రీవరాచ్యుతకృష్ణాహరే- మాంపాహిశౌరే శ్రీవరాచ్యుతకృష్ణాహరే-ప॥ భావజజనకను-రావన మునిజన పావననుత సం-జీవనమాధవ॥ శ్రీ॥ ౧

పారసనేత్రభ కస్తూ-షా-కౌస్తుభభూష-వారిధిశయనమృదుభాష-శౌనకసనక-సనందనవందిత- మేరుధీరసం-సారదయాకర॥ శ్రీ॥ ౨

నందనందనదివ్యరూపా- భూపకలాప- సుందరనరసింహరూప - మందరధరముచు - కుందవరదసా - నందమదనోనత - సుందరవిగ్రహా॥ శ్రీ॥ ౩

నీరదవర్ణా- మేరుధీరా - వార్ధిగంభీరా - మారజనకసుకుమారా- కారణపురుషసు- రారిమదావహ -నారాయణలో౦ దూరిపురాధిప॥ శ్రీ॥ ౪

హరినారాయణచరధ్యానము-ఒరయగజేసిన-నరవరులకు-దుర్ధరమగుపాపము-హరియగు శ్రీహరికడతేర్చును-తాం థైయ్యాకిటకతాం థైయ్యాతక- తధిమితకిటతతక-తకఝణుకిటతక-తన్కుణు-తరి రేమను కాంత- తధిమితకిటతరి-వారిజాక్షలో౦-మూరిపురీవరదపాల- వేణుగోపాల - నుతశీలకరుణాలవాల- కిటకతాకుతకిట- తక- తధిమితకిటతకతధిమిధిమితఝణుతకదధిగిణతో౦॥ శ్రీవరాచ్యుతకృష్ణాహరే॥ ... ... ✱

గీ॥ ఇవ్విధంబుననరుదెంచిహితులుబుధులు - సచివభృత్యులుగొల్వగా సభనుజేరి- పావనమనస్కుడౌచిత్రగ్రీవుజూచి - పల్కెసంతోషముప్పొంగపార్థివుండు॥ ... ... ✱

రుక్మాంగదవాక్యము.

ఆహా॥ యోరిచిత్రగ్రీవా - యేమయ్యాప్వామీ-

క॥ఓరీచిత్రగ్రీవా - కారణగురుడైనసుప్రకాశువశిష్ఠు। ధీరతనటకు

స్వేగమె - రారమ్మని పిలిచిరమ్ము రాగముమీర॥ ... *

అహో యోగీ చిత్రగ్రీవా - మనకులగురుండైన వశిష్ఠమహాముని రుక్మాంగదరాజేంద్రుండు పిలుచుకొనిరమ్మన్నాడని విన్నవించి పిలుచుకొని రార

చిత్రగ్రీవుని వాక్యము.

మంచిదిబుద్ధిస్వామీ - తమయాజ్ఞప్రకారంబునం జనిమనగురువులను పిలుచుకవచ్చెదనుస్వామి మహారాజా॥ ... ... *

గీ॥ స్వామినాకీంద్రఖండప్రణామమిదిగో - చేసినాడదయనుమీకు శిష్యవర్యుడైన రుక్మాంగదుండు ను హర్షమొదవ। రమ్మటంచునినన్ను బంపెరమ్ము దేవ

వ॥ అహో స్వామీ మీశిష్యుడైన రుక్మాంగదరాజేంద్రుండు కొలువుకూటంబున సకలపరివారసమేతుండై కొలువుండి - దేవరవారిని పిలుచుకొనిరమ్మని యాజ్ఞయిచ్చినారు తమరువిజయంచేయవలెను స్వామీ॥ *

వశిష్ఠమహాముని వాక్యము॥ అహో యోచిత్రగ్రీవ॥

క॥ వచ్చెదరాజునుదర్శనః- మిచ్చెదగడుశీఘ్రముగ సుస్నిగ్ధులుదానుగా స్వచ్ఛందంబుగజనములు- ముచ్చటగానున్నవారె మురహారికరుణా॥

వ॥ అహో యోగీ చిత్రగ్రీవా - జాగ్రతగావచ్చెదను మీరాజునకు విన్నపము చేయుము యోగీ॥ మంచిదిబుద్ధిస్వామీ॥ ... ... *

వశిష్ఠమహాముని.

రాజుసభకువచ్చుట.

దరువు- మాంజి - ఆదితాళము.

హరిహరిపరమా- నందముకుంద। శరణాగతరక్షకగోవింద। హరి॥ ప.

నీరదకాయా- నిగమోపాయా- క్రూరదనుజహర- ఘోరవితేజా॥ హరి॥ ౧

నిరుపమశూరా- నిగమోద్ధారా - నరహరికరుణా - కరసురవందిత పండితవేషా- భక్తోల్లాసవే- దండపరదశ్రీ-తొండూరీశ॥ హరి॥ ౨

రుక్మాంగదవశిష్ఠవాక్యములు.

అహో శరణు శరణ మహాత్మా మద్వంశగురూ - దీర్ఘాయుష్మంతుడవై వర్ధిల్లుమో

యిరుక్మాంగదా ॥ మనవిచేసెదను వినుండయ్యా స్వామీ॥ యెటువలెనోయి రుక్మాంగదా॥ ... ... *

దరువు-సౌరాష్ట్రరాగము-చాపు-తాళము-

వ్రతము సేయవేడ్క-గలదుహితవుగా మానీంద్రవిష్ణుమతము గానుండెడు నాకు వ్రతము దెల్పవే - మానీంద్రా - వ్రతము దెల్పవే॥ ౧

వ ॥ ఆహా స్వామీ విష్ణువునకు ప్రీతికరమైనయొక్క వ్రతము చేయమనసుకలదు ఆ వ్రతమే మాకు దెల్పవలెను స్వామీ॥

దరువు-సౌరాష్ట్రరాగము॥చాపుతాళము-

వ్రతములకు మేటియైన - వ్రతము దెల్పెద నేకాదశి - వ్రతము విష్ణుమతముగలదు। వరింపవయ్యా-రుక్మాంగద వివరింపవశయ్యా-

వ॥ఆహా వోయి రుక్మాంగదా చెప్పెద వినుము ఈ వ్రతములలోన సుకృతమేకాదశి - వ్రతము యెక్కువైనది గనుక నట్టి వ్రతము సేయుమోయి రుక్మాంగదా-

దరువు-

యెటుల సేయవలెనో దాని - నెరుగ జెప్పవె మానీంద్రా- స్ఫుటము గా వివరించి బుద్ధి- దిటము సేయవే - మానీంద్రా॥దిటము చేయవే॥

వ ॥ ఆహా స్వామీ వ్రతములలో పలనెక్కువైన వ్రతమేకాదశీ వ్రతము సెలవిచ్చితిరి-ఆ వ్రతమెట్లు చేయవలెనో వివరింపుము మహాత్మా॥

దరువు-

దశమి యేకభుక్తమేకా-దశియు నిద్రా భోజనములు - విశదముగా లేదుయిలవ్వా- దశియు పారణ సేయవలయు॥ ౧

వ॥ఆహా యోయి రుక్మాంగదా దశమి యేకభుక్తంబు నేకాదశి జలపానమైన లేక యేకమనసు చేత నిరాహారులై - పగలు విష్ణుకీర్తనలు చేయుచు రాత్రి జాగరణ మొనరించి-ద్వాదశి సూర్యోదయానంతరంబున బ్రాహ్మణసహితంబుగా భోజనము చేయవలయునోయి రుక్మాంగదా॥

ఆహా స్వామి మనవి చేయుచున్నాను వినుడయ్యా స్వామీ ॥ యికనెట్లు

వోయిరుక్మాంగదా॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము.

ద్విపద

వినవయ్య మునినాథ విన్నపంబొకటి - కనకాంబరుండైన ఘనవిష్ణువ్రతము - తెలియజేసితివిటు తెలివిరంజిల్ల। లమీరనీవ్రతరాజంబు సకలజన సహితంబుగా నల్పగావలెనో - యనుమానము గనెనె యాచరింపుదునో వివరింపవే నాకు వేడ్కగంజిల్ల - నవిరళంబుగను నీయాజ్ఞ పాలింతు॥ *

వ॥ అహాహో స్వామి తమరుపదేశించిన యేకాదశీవ్రతంబు నేనొక్కరుండనే చేయుదునో నా పుత్రమిత్ర కళత్ర పురజనసహితంబుగా జేయవలయునో తెలియజేయుము స్వామీ॥ ... ... *

వినవోయి రుక్మాంగదా॥ ... ... *

వసిష్ఠవాక్యము.

ద్విపద.

వినుము రుక్మాంగద వివరింతు నీకు - ఘనహరివాసరవ్రతమును దెలియ సర్వజనానేకసహితంబుగాను నిగ్రహింపగ నీవ్రతనిష్ఠ - శిశువులు పాలను సేవింపదగదు - పశువులు కసవుల భక్షింపదగదు - సర్వులుపవాస నిష్ఠతో సరియు - నీపూరి ప్రజలెల్లనిటులుండవలయు - నీరీతి వ్రతసాంత మెలమి తోజేసిన నారాయణుడు మెచ్చి నాకపదంబు - దయనొసేయునిది మది నిశ్చయంబు గాను - ప్రియముతో గావింపు పృథివీశతిలక॥ ... *

వాక్యము.

అహో రాజా యిరుక్మాంగదా యీవ్రతంబు నీపట్టణంబునం గల సకలజనయుతంబుగా జేయవలయు నొక్క సందర్భంబు గలదు అది వివరించెద శిశువులకు పాలుపోయక పశువులకు గ్రాసంబు లియ్యక సర్వజనోపవాసంబు గావించిన నారాయణానందితమగుదాన హరిసంతోషితస్వాంతుండై నాకపదంబు నిచ్చునోయి రుక్మాంగదా॥ ... ... *

మంచిది బుద్ధి స్వామీ॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము.

క॥ అని తెలుపగ రుక్మాంగదు । డను మోదంబొదవ భటులనందరగని
యా! ఘనకార్యము చాటింపుడు । మనయూరిజనుల్ విసంగమక్కువ
మీరన్॥ * * * * *

వ॥ ఆహా యోరి చిత్రగ్రీవా మనగురుడు వైశవసిష్ఠ మహామునియాజ్ఞ
యిచ్చిన ప్రకారంబున మనపురంబున నందరికి తెలియచేయవలెను గనుకప
శుశిశ సహితంబుగా సర్వజనులుపవాసంబు చేయవలయు ననియునట్లు
చేయనివారిని నాజ్ఞచేయు నౌననియు చాటింపబంపరా యోరీ॥ *

ము॥ విడిబుద్ధి స్వామి॥ ... : *

చిత్రగ్రీవుని వాక్యము-

దరువు- శంకరాభరణము-అటతాళము.

జనులారా వినుడిమా-జనపాలకుడు వ్రతము-సలిపినాడు-నే-మ్మినచక్తి
యుపవాస-మునను ందముననియ-మించినాడు॥ ... జ*
పాసగ బాలుర-కశనము నుబాలు-పోయరాదు వేగ॥ ... *
విశదముగాను బశువులకు గడ్డి-వేయరాదు॥ ... ... జ॥
దశమినాడొక్క- తరినిభక్షణసేయు-ధర్మమయ్యా- యేకా-దశినాడు భక్తి
ని-రశనముతో హరిని - దలచరయ్య॥ ... ... ॥జ*
వినుడి ద్వాదశినిభో- జనము విప్రులకుగా - వించరయ్యా-యిటు చేసిన
వారిని మెచ్చి-శ్రీహరికృప-చేయునయ్యా॥ ... ॥జను*
చేయకుండిన రాజు-శిక్షించుమిమ్ముల-సిద్ధమయ్యా.భావ-మీరెఱుగుడలొం
ప్పూరి-విష్ణుదేవునకిది-యిష్టమయ్యా॥ ... ... *

జతి॥ తధణాంతకధరితఝుణుతక తఝుణుకుధణ తకిటతరి- క్షీరదాభ
శరీరకః మం-దారవైరివిదార వేదో- ద్ధారసత్యాధార - మందర- ధారణా
చ్యుతధీరనుతలొం-దూరిపురనువి - హారశ్రీహరి - తాంతఝుణుకిటతంతు
ధిక్కిట-ధణతధరికరితగణనాంధరి- తకిటతకితక - తఝుణుకిటతకధమితాధి
మితకిటధధిగిణధోం॥ ... ... *

రుక్మాంగదుండు సర్వజనహితంబుగ-
ఏకాదశీవ్రతంబు సలుపుట.

ద్వి॥ ఈరీతి వ్రతనిష్ఠ నినకులేశ్వరుఁడు - నేరుపు మీఱంగ నెరపె ముదముఁ గొనుచు - సంధ్యావళీదేవి సంయుక్తుఁడగుచు - సంధ్యావిధులను సలుపుచు మూఁడు-పాదంబులను ధర్మపద్ధతి విడక- మోదంబుతో రాజ్యమోహంబువలన-ధర్మమార్గంబు గాదనక భృత్యజనుల- నిర్మలమతితోడ నేలుచునుండె - నిలమీఁద నెలకు మూఁడిష్టవర్షములు - ఫలముల వెలయుచు బహుళములు జాతి పయిరముల్ చేకొన వసుధలోపలను - నయమార్గమున నుండునవసరంబునను ఖరజనుల్ నిష్ఠమై భూపులయందు-నెరపిన ఫలము బొందఁడయ్యుండ నిర్యాసమ్యాగములు నెనసి భక్తిం బెంప-నయ్యెడ భక్తులు భక్తులరుచు జనులు రాజగృహమునకు దయమున వచ్చి - తేజంబు మిగనాడి దృఢమతి నేక - భవంబులో నొచ్చి పార్థివసుతుని - సేవయు నొనరించి స్థిరమతివనిరి॥

సమస్తజనుల వాక్యము.

క॥ దండము యోగి రుక్మాంగద। దండము రిపుమద విఘాలధ్యసుశీ రాజం
డము సజ్జన పాలా। దండము సూర్యాన్వయాబ్ధి తతశశాంకా॥
ఇదిగో పదివేల దండములు రుక్మాంగద మహారాజా॥ *

రుక్మాంగద వాక్యము -

వర్ధిల్లరోయి సజ్జనులారా॥ ... ... *

జనుల వాక్యము-

గీ॥ స్వామి నిన్నపంబున స్వర్గంబుల। బాధకోర్వ లేము పక్కన మీరు।
వేటలాడి మదిని వేసట బాపగా। వలయు సార్వభౌమ వలసినట్టుల॥ *

రుక్మాంగద వాక్యము-

వ॥ అహో యో యిసజ్జనులారా వైళంబుగా వేటసన్నాహంబువచ్చె

మృగబాధనివారింపుచున్నానుపాండోయీ॥ ... *

మంచిదిబుద్ధిస్వామీ॥ ... ... *

ఆహాగౌరీచిత్రగ్రీవా॥ యేమయ్యాస్వామీ॥ ... *

సీ॥ మంత్రులనంపరిమ ర్యాదరిప్పంపు పైనంబుజేయుముభటజనముల దండనాథులకునుదండిగానెరుగింపు సామంతవరులకుప్రేమ దెల్పు । బంధు జనంబులబహు వేగరప్పింపువిలుకాండ్ర కెల్లనుదెలియఁబల్కు । సారమే యములనపారముగా గూర్పు విరులతూరులవేగబిల్వు । రాజతంబైనసైం ధవరాజమిటుచెమ్ము వేగమెనిటుకపైనమ్ము గమ్ము-పరగనందుకొల్వులో పలికిచెమ్ము - సాహసముమీరనేటాడజనగవలయు॥ ... ... *

క॥అనయొరుసపరిచిముదమున। ఘనముగరుక్మాంగదుండుకనకపేటకచ। య్యాసభూషణాంబరంబులు । కనులకుప్రియమావహిల్లగా ధరియించెన్॥

రుక్మాంగదుండుకొలువుకూటంబునకువచ్చుట-

దరువు - అఠాణ - ఆదితాళము.

కొలువుకూటముజేరెనపుడు-రుక్మాంగదుడు-కొలువుకూటముజేరెన పుడు ॥ప॥ విలసితమృగమద-తిలకమలికమున- వెలయగభటసం-కులకలర వములు॥కొలు॥ ... ... ॥౧

పటుతరమైనవాలుపట్టి- సిద్ధాయుధువటి। కటకాంగళీయకములుపె ట్టి-భటులునటులుసం- స్ఫుటగతిచెటులత - నిటలఘటితకర-పుటులైవేడ్రము కక్కగ॥కొలువు॥ ౨

ధరణీసురోత్తములుదీవింప - కొలువున్నభూ - ధవులుతనుజేరినుతి యింప। గరుడతురగము-హరకరుణాకర-నరహరియనిసం-స్మరణజేయు చుండ ॥ కొలువు॥ ౩

సారసాక్షులునటనసేయ - కంచుకులుతను - జేరబరాబరులు సే యు । వారిజాక్షు అరవిందారి విహారపు - దారి వినుతయాని - సాకెక నెన్నుచు॥ కొలువు॥ ౪

జతి ॥ మిత్రనయనకవి - మిత్రగర్వితా - మిత్రహరణస - గ్గోత్రదేవ
కీ - పుత్రనాటక - సూత్రరైవత - గోత్రభరణనిను - కమరుగదలచిర్ఘుం
తణకిట్టకర్ఘుం తరికిట్టకనంపనంపనాకుందొకిట్టక - సారసాక్షులొంద - దూరి
పురీవ - పాలనేణుగో - పాలసురాదిజాతతధిలాంగుతైతధిలాంతకతాద్రైతక
ధత్తధాం దిం దిందతకధాధిట్టకధాధిట్టకతతకతధిమిది మితధిమితకదధి
గిణధోం॥ కొలువుకూటము జేరెనపుడు॥ ... ... *

రుక్మాంగదుని - వాక్యము.

క॥ ఈవిధమున జనిచిత్ర। గ్రీవాయిటు రమ్మటంచు గృపతో ననియెన్ । వే
వేగ పటజనపతె । రావలయును సకలభటులు రభసము మీరన్ ॥ *

వ ॥ ఓరీ చిత్రగ్రీవా జాగ్రతగా వేటలాడబోవలయును గనుక సమస్తప
రివారంబులు రప్పింపరా యోరీ॥ ... ... *

చిత్రగ్రీవుని - వాక్యము.

ఓస్వామీ తమయాజ్ఞ ప్రకారము సమస్తజనులు కొలువునకు వచ్చియు
న్నారు సెలవు ॥ ... ... *

రుక్మాంగదుండు వేటకు పోవుట.

ద్విపద.

అనిపల్కి రుక్మాంగదాఖ్యవిభుండు - తన తేజినెక్కి కత్తళము సొడి
గి - నడుమును బిగించి యానంబు సేయించి - కడుభీకరంబైన కట్టిర్ఘోష బొంది -
భేరీమృదంగాదిభేరీ ధ్వనులు - భోరుకొల్పుటకును భువి పెల్లగిల్ల - చామీక
రపు గొడుగులిరుగెల - తోమర ముసలబంధుర కరవాల - పరశుపట్టసములు
భటులు చేబూని - యడుగడుగాదనుగొల్వ నధిక రోషమున సారమేయంబా
దిజంతుజాలంబు - లారయసదువ ఘోరాటవిజొచ్చి - సింహంబులను జూచి
చేవాలు మాటి - గహ్వరంబులదూరగానుగజేరించి - పులులను బోనీక పొద
రిండ్లు దూరి - కలగిరులందగాగూల్చి యుదల్చి - సూకరంబుల బట్టి సుడిపడ
గొట్టి భీకరమృగములబిడంబులణచి - జంబుకంబులద్రుంచి చమరులనొంచి

శంబరంబులజించిచండతమించి- వేటసన్నాహంబువేడ్క-చాలించి- వాట మహానుభ్యానవనికేగుదెంచి-బడలికదీర వృపాసన్నుపై జేరి - తడయుకనిర లోదకములద్రావి - భాసురతోండూరిపట్టణాధిపుని - వా సమీరగ చాల వర్ణింపుచుండె॥ ... ... *

యముండుబ్రహ్మసభకుపోవుట-

క॥ అసమయంబునశమనుడు। భాసురముగదున్ననెక్కి పటుకింకరు
లుగా।వాసిగగొల్వగనాకమ। లాసనుసభజేరవచ్చెలావణ్యమునన్॥

దరువు రాగం - ఆరభి - అటతాళము-

దండధరుడువచ్చెను- బ్రహ్మనుజూడ- దండధరుడువచ్చెను॥ప॥ దండ
ధరుడువచ్చెను-దండముతోడబ్ర-హ్మాండమునజనులెల్ల-గుండెలలిసిచూడ
దండధ॥ ౧

దండపాశములు- దండిగాధరియించి - మెండుగగింకరు - లండజేరికొ
ల్వ॥దండధ॥ ౨

రంగైనతుండూరి-రాజీవాక్షునిభక్తి -పొంగిచెలంగురు-క్మాంగదుక
థచెప్ప॥దండ॥ ౩

యముని- వాక్యము-

క॥ శరణుసురాసురవందిత।శరణురమాపతికుమార శరణుసురేశా।
శరణు చతుర్ముఖరూపా।శరణుకృపావేశసత్యజనసంకాశా॥ * *

వ॥ఇదిగోపదివేలవందనంబులుమహానుభావా॥ ... ... *

బ్రహ్మదేవుని - వాక్యము-

దీర్ఘాయుష్మంతుడవైవర్ధిల్లవోయివైవస్వతా-యేమిపనికైవచ్చినా
వోయికృతాంతా॥ ... ... *

యముని వాక్యము-

మనవిచేయుచున్నానువినుడయ్యాస్వామీ- ... ... *

ద్విపద.

వినవయ్య నేజేయు విన్నపంబొకటి - కనినదివినినది గాదిట్టిచింత- తన కెనుబంచత్రిభైర్యమానఘుడు - అరుదైనరుక్మాంగదాఖ్యుడౌనృపతి - పరిపూర్ణుడై విష్ణుపదములనమ్మి - హరివాసరవ్రతమధికనిష్ఠ క్రి- తానునుజే యుచుధరణి పాటింప - గానుసువ్రతనిష్ఠగల్గివేడుకను - గావింపబడు శిశుకాంతలతోడ- వేవేగవైకుంఠవీథులయందు-శ్రీహరియుక్తులై సగవైభవముల- నూహచేసున్నారుచితమటయ్య-ధారుణిరుక్మాంగదాఖ్యవ్రతము- నేరీతినైననమ్మటుసేయకుండ జేయుముకాదేనిచెప్పెదవినుము - నాదెడ దయయుంచివలినసంజాత-యూపాశమీదండమీకింకరులను - నేపాధకైకొను మేలమిళోర్వు- నీనుతపంబునకేగెదనయ్య- ... ... *

బ్రహ్మదేవునివాక్యము.

ఆహా యోయియమధర్మ రాజా -నీవుచింతసేయపనిలేదు - నీమనోనుసారంబుగాకార్యంబునెరవేర్చెదనీపట్టణంబునకుంబోయి సుఖంబుగానుండుము యోయివైవస్వతా॥ ... ... *

చ॥ అనియిట్టుబ్రహ్మదేవుడురయంబునయోచనచేసి సర్వమో। హాన యసమాస్త్ర, మోహితవిహారిణి సుందరదివ్యకన్యకా। జనజితమోహ నాంచితవిశాలమతిన్ గ్రమచేజెలంగుమో-హినియనునొక్క-దానిస్ఫుర యింపచె బ్రవీణతచేజరిల్లగన్॥ ... ... *

వ॥ ఇవ్విధంబునసృజియించినయా కన్యకమదనుండౌరజెరికి - రక్షించినకరుకుబాణంబువలెనిలువంబడిదండప్రణామంబులాచరించి తండ్రీనన్నుగల్పించినకార్యంబేమియానినధాతయిట్లనియె॥ ... *

క॥ తరుణీవినురుక్మాంగద। ధరణిపుడేకాదశీవ్రతముసేయగనీ। వర యగనావ్రతదినమున। సరసగతింగూడిరమ్ము శమనుడు మెచ్చన్॥

వ॥ ఇట్లుచతుర్ముఖుం డెరుంగించినన మ్మోహినీదేవినవయౌవనారంభసంభూతురాలై రుక్మాంగదుండు వేటాడి వసియించియుండినవుద్యానంబునుజేరి॥ ... ... *

ద్విపద.

శ్రీరమ్యగుణధామ శృంగారసీమ- లావణ్యమోహినీ తరుణీలలామ- చందనకర్పూరసహితోదకములఁ - నందమౌజలకమింపలరగాఁజేసి - జలతారు మొగ్గలుచక్కఁగాఁదీర్చి - సిరిమించు తెలిపట్టుచీరఁధరించి - జంటిమొగ్గల చేర జతగూర్చియున్న -కేటికింపగుపికెయుదాను గొడిగి-కురులుదిక్కఁడలింగి కొప్పునమర్చి - చురుపంపువిరులు ప్రేమయొనర్పఁదాల్చి-యరచంద్రునమము గానందమౌ నొసట - గరిమకుంకుమబొట్టు కలికి తా బెట్టి- మెరుపుతీగెనఁదల్చు మేలత నెమ్మేన - పరిమళగంధంబు బాగొప్పఁబూసి - వనజంబులను గేరుపనితకన్నులను- పునుగుకాటుక రేఖపొసఁగఁగాఁదీర్చి- సీమంతవీధి పైచెలువఁగలింప - ప్రేమపాపటబొట్టు ప్రియములుగుల్క - రాకడియును సవరసుపుష్పిదాల్చి - వీకగేదఁగివిందివీలు నమర్చి - శ్రీకాంగముల మించుచెలియకర్ణముల - జోకరత్నముల పంజులకమ్మలలర - బుగడలు బావిలీల్పొలుపొందసొమ్ము - లగణితంబుగ నిడియతిమోదమొదవ - పొత్తుకునంపెగబోలు నాసికము-న్నతుకెన్నొప్పైనటనంబు సేయ - దరముసుందరముబోనరము కంఠమున - సరిపెణ లడ్డిగెల్పరములు దాల్చి - కరికుంభములబోలుఘనకుచాగ్రముల- నరుగైనహారములలరినటింప - నళిననాళములబోలు నాతిబాహువుల- చులకించుబాజుబందులు ప్రకాశింప- పొలుపొందుకిసలయంబులమించుహస్త - ములకటకోర్మికంబులు చెన్నుమీర - సింగపునడుమన చెలఁగుమధ్యమున - రంగైన మొలనూలు గహాని జెలంగ - మరనుకటారుచీమలబారుగేరు- సుకళినూగారు భాసురగతి గుల్క-నరటిస్తంభంబులనందంబుగేరు- గరితపెంగొడలు బంగారుహసింప- కమలగర్భమ్ముల చక్కఁదనంబుమించు- నలివేణి జంఘికలందమింపెసఁగ- చెలువైనతాబేటిచిప్పలరీతి - వెలయుపదాగ్రముల్వింతలుదేర - నడగిచుక్కలమించు నఖములకాంతి - కడు వేడ్కఁబుడమికిగంధంబు బుయ్య - కలికిపాదంబులగజ్జలందెయలు- ఘలుఘల్లుమని కాళ్లకడియములుమ్రోయ - వేడుకతోఁదమారివెన్నుని దలఁచి-యాడుచు పాడుచునటఁజేరవచ్చె॥ ... ... *

మోహిని వాక్యము-

దరువు-శంకరాభరణము-అటతాళము-

జలజాక్షి విరహము-సైరింపలేనమ్మ-వెలదులార ॥ పలుగాకికోయిల
పలుకుల కేనోర్వ-భామలార- ... ... *

మదనుని వాడికి- మానలేదుగదే- మగువలార యీ-మ్మెద గొండలకు మది-
బెదరెనుగదరే యో-ముదితలార- ... ... *

చిలుకలరవములు-చెవులసోకితో చెవిసే-చెలియలార-యీ-మలయస
మీరము-చెలియిరవజేసెనే పొలతులార- ... ... *

రంగైన తొండూరి-రాజీవాక్షునితో జే-రవలెను లార- రుక్మాంగదుజూ
పరే-సంగతిమీరగ కాంతలార॥ ... ... *

వ. ఓ చెలియలారా యీ విరహభరమ్ము నమ్మురమై తోచుచున్నది
రుక్మాంగద రాజేంద్రుండెచ్చటనున్నాడో చూపరమ్మా॥ ... *

క॥ అంగన నీ వెవ తెవు రుక్మాంగదు పేరెత్తి పలుక కారణము నునీ। సంగతి
యును నీ పేరును। గంగగ తెలియబలికి రాజీవాక్షీ॥ * *

దరువు-నీలాంబరి రాగము- ఆదితాళము.

అంగనలార మీ-రంగజు సాటియా- శృంగారుడౌ రు-క్మాంగదు జూపరే-
నేతాళలేను॥ ... ... *

మనసుదు గేనగి-గొనిగొని నాయెద-గుదుము గాసుమది బెదరిచెదరె
నమ్మ-నేతాళలేను॥ ... ... *

సుందరమగువాని-యెందు జూచెదనని - యిందువదనలార- యిందువ
చ్చితినమ్మ-నేతాళలేను॥ ... ... *

అండజగమనరో - తొండూరి కృష్ణుని-నిండు మదినినమ్మి - యుండవని
చూచుచాక-నేతాళలేను॥ ... ... *

ద్విపద.

వినరమ్మ చెలులార వివరంబుగాను - ఘనమైన నాపుట్టు కథ నెరుగింతు-

నలినగర్భానకుమానసపుత్రినగుచు-విలసిల్లుచుండగావిబుధులుమునులు-
దేవతలస్వర్నదీదేవులుసిద్ధ-లేవిధంబుననైననింతినిమన్నుచు - మాతండ్రినడి
గినమదిసంశయించి-యాతన్వినెవ్వరినేమివరించు - నాతరుణపురుషుడీనా
తికిననుచు - చేతోముఖంబునచెప్పిపంపగను - నెవ్వరిబొందెదవేతరళా
క్షి-నివ్వటిల్లనప్రేమనెరుగింపుమనిన - భావించివారితోబల్కెలతినొకటి - దే
వేంద్రునొల్లసుదివిజులనొల్ల - కిన్నరగంధర్వగీర్వాణయక్ష - పన్నగాదుల
నొల్లపశుపతినొల్ల - భూలోకమునకేను బోయెదననుచు - లాలితంబుగబ
ల్కెలావణ్యమెసగ- పశ్చిపట్టణములవరుసగానేను-జొచ్చిసుందరులయ్యు
షోడశకళలు-గలిగినరాజశేఖరులునులేక -కలకంఠికోవినుకలిత లావణ్య-
శీలవసంతజగంతులిక్ష్వాకన్న - నలకూబరునికన్న సనజిల్లుకన్న - రూప
శోభోన్నతరూఢిసౌఖ్యముల - భూపాలశేఖరుపుణ్యచారిత్రు - తొండూరి
కృష్ణునిసొలగకగొల్చి- నిండినమదినుండునిరుపమాకారు - దశదురుక్మాం
గదుడనుపేరువాడు-పతగకులేశుండు ప్రకటబలుండు - నీవనంబునచరి
యించునటంచు- పావనంబుగజూడవచ్చితిగదవె - యూహావిలాసంబును
చిత్తోత్కెగల్గు- మోహినియందురుముదితనాపేరు॥ ... *

దరువు-నాథనామక్రియ- జంపెతాళము.

పోదాముపదరేయోయమ్మ- వనము- మోదమెల్లనుజాచి- మరియు
దమమ్మ॥పోదాము॥ ౧

చైత్రమాసముగదవేకొమ్మ-మనము- చిత్రమగుపుష్పముల - చెలగు
నోయమ్మ॥పోదాము॥ ౨

శృంగారమగుఫలములను- నలరు-క్మాంగదునిజూడగ - కడుమోద
మునను॥పోదాము॥ ౩

అల్లతొండూరిశ్రీహరికి - మంచి - మల్లెపువ్వులుబేను - మనసారమెు
దికి॥పోదాము॥ ౪

పల్లవి- కాంభోదిరాగము-అటతాళము.

కన్నెపొన్నగున్నమామిళ్లార - చిన్నికృష్ణభక్తుడైన - మన్నెకొమరునిజూచి
లేదటే-కదళులార- సన్నుతించిమ్రొక్కుచున్నాను॥ ... ౧

నిగనిగమెఱయుచున్న - పొగడపారిజాతములార యుగళితంపుబెట్టి
తలార- రుక్మాంగదుని -వగగుల్క జూపలేరమ్మా॥ ... ... *

రుక్మాంగదుండు మోహినింగాంచుట.

క॥ ఈరీతిసొగసుగుల్కగ। నారీమణిపాడినట్టినయగీతసుధా। పొగ
ముమనసూరగవిని। యారుక్మాంగదుడు లేచియటపనుజూచెన్॥ *

ఉ॥ మానినయందమన్మథుడు చొక్కపు మావిచిగుళ్లు గూర్చునా। రాచముతుంటవింటనుబిరానధరించిగురించివేయునా। రాచకుమారుచిత్తముచిరాళి జనించికలంగిసుక్కుచున్। నాచతురాననుంబొగడి యాచెలిచెంతకుజేరియిట్లనున్॥ * * * *

రుక్మాంగదవాక్యము-

ఉ॥ ఎవ్వరికన్యవే సరసిజేక్షణనీతలితండ్రు లెవ్వరే। యివ్వనభూమిలో దిరుగనేలనొంటిగ వన్నెలకొమ్మ నీ। నవ్వుమొగంబుజూచిననునా మదిఖాలి గజాలమోహమున్। నివ్వెఱలెన్నమారసము నించుకతియ్యనిమాటలాడవే॥ * * * * * * *

మోహినివాక్యము.

వ। అనినమోహినితనతోడిచేడియతో నిట్లనియె॥ ... *

దరువు- శంకరాభరణము - అటతాళము.

ఎవ్వడే కొమ్మ యీరాజేంద్రుడు- ఎవ్వడే కొమ్మ- యెవ్వడే నను జూచి-న
వ్వుచుమీసము-దువ్వుచువ్వమున పవ్విలుకాడేమో॥ యెవ్వడే కొమ్మ॥ ॥౧

చందురుకన్నచె-న్నొందియందముగల్గు - సుందరాస్యముజూడ-నంద
ముగుల్కెడి-ఎవ్వడే కొమ్మ॥ ౨

తఱరిపదరినాలో- పలుకుమనెసఖి - సదయుడదే మోహ- మదిరా

తీ చూడవే॥ కొమ్మ॥ ౩

ఇంటికి జూచి వా-ల్గంటులతో బల్కు - తుంటతనము లేల - దొరవై తే మంచిదే॥ కొమ్మ॥ ౪

సారసముఖులను-జేరిపలుకతాం - దూరికృష్ణునిజత - చేరియున్నాడే మో॥ యె॥ ౫

రుక్మాంగదవాక్యము-

క॥ అనిపల్కగ రాజేంద్రుం। డను మోదము పల్లవింపనతివా బలుకు హెచ్చినప్రేమగలదు నాపై। ననుమానము లేల కలయు మనంగజు కేళిన్॥ *

మోహినీవాక్యము.

వ॥ ఇటుల బల్కగ విని హితమైత్రి వెలయ- కుటిలకుంతలి జూచి కొమ్మరో వినవె యో యమ్మ యీతని యూరి పేరేమొ- న్యాయమా యిట్లాడవలెన నేత్రులను-నెలతరో మగవారి నెరుగనినన్నా - పలు చెరంగులు గాగ బల్కుచున్నాడె-యీ రాజు పేరేమొ యిటేరా చేరి నన్నిట్లాడ జెల్లునటమ్మ- పెండ్లిగా నట్టి బింబోష్ఠి జూచి-యిండ జేరుమటంచు నడుగ తగు-మగని వారి మాటలు మరనమ్మ రాదు- తగిలిన వెనుక మెత్తన జూతుగమ్మ- పుడమి రాజుల పొందు పాటింపతగదు గుణములో జనుమని గురి జెప్పనమ్మ॥ *

రుక్మాంగదవాక్యము-

సంధి- వచనము-

అనిన మోహినిగని రాజేంద్రుండిట్లనియె॥

ద్వి- ఓ మానిని మణి యో ఘనవేణి - యో మందగజయాన యో కుందరదన- యో కీరసల్లాప యో చంద్రవదన - నాకథ నెరుగింతు వినవె లోలాక్షి - యీ విదేశాపురంబేలెడి వాడ -వేవిధంబుల నైన విష్ణుసత్కీర్తి - సేవించి యేకాదశీవ్రతనిష్ఠ గావింపు వెలయు రుక్మాంగదాధిపుడ-వేటాడి మృగముల వేడ్కరంజిల్ల - వాటమౌ యీ వనవాటిక జేరి - కాంతరో నీ మృదుగానంబు చెవుల

వింతగా వినిమారువేదనబూని- యిట్లువచ్చినిను జూడ హెచ్చెవిరహము
కుటిలకుంతలి నాడుకో కేశరబిల్లి -దయయుంచిన న్నేలుతరుణీలలామ- న
యముగాలోంచూరినరహారియాన॥ ... ... ౯ *

కాంబోధ్యాగము - శంకరాభరణము.

క॥ వనితా నీవెవతెవెయీ - వనితావునచేరిమిగలవన్నె గలిగియే- వ్వ
నితావునసుఖమొందగ - వనితాయిటువచ్చినావో ॥ వనరుహనేత్రీ - మన్మ
థమో - హనచారుగాత్రి-మనసీజునకిరవైనయీశుభ -వనములో బూబా
ణ్వుమీదను - గనికరము గ మనమునను బెన - గొనగంతి సుఖమెనయున్నా
తో ॥ వనరుహ నేత్రీ॥ ... ... *

మోహినివాక్యము.

క॥ ఏ రాజవర్యులైననుసే-రాజీవాక్షులతో నుసిటుపల్కుదురా మా
రాజనేలుకొమ్మని - మారాజనినెనయుదాక మారాహుజీరా - రాజులకి
దియుమేరాశ్యంగారా- కోరికతోమగవారుకోరిన - వారకాంతనుబట్టి
నటువలె- సారెసారెమనిటుల బలుకను - మేరయేమినువంటివారకి ॥ మా
రాహుజీరా-రాజులకేదియుమేరాశ్యంగారా॥ ౨

రుక్మాంగదవాక్యము.

గ॥ కలవాణిమగలశీలము- కలవాడనుభిక్షుభక్తికలవాడనుపో - కల
మాటలేలనాంగో - గలకంఠిమోహములగలయ వెకొమ్మా-శృంగారము-
కలిగినబొమ్మా - చిలుకలంగనుగోకిలములలుకను - గిలకిలస్వనములనుబలుక
గ -నలరువిల్తునికరుకుటమ్ముల- కలికినామదినిలుపజాలను కలయవేకొమ్మ
శృంగారము- గలిగినభామ్మ॥ ౩

మోహినివాక్యము.

క॥ హరిభక్తిగలుగువారికి - హరిమధ్యలచనువు లేలనయ్యాయలక్ష్మీ-
హరియచటమగువలెచ్చట- హరిహరియీాచిత్రమేమి॥ హరిసమతేజా-రు
క్మాంగదవసుధభోజా॥ సరసగతినిటువనమునందును-దిరుగుచుండెడిసర

సిజాతులు- దురుసుతనమునబలుకతొండూరి - పురిహరికినిది పరుసదనమ
గు-హరిసమతేజా-రుక్మాంగద॥ వరనృపభోజా॥ ౪

మోహిని వాక్యము-

సీ ॥ వనవిహారమునస్లవచ్చినకాంతలనిటువల్క-మీకువిహితమదౌన మందరంబైనట్టి సుందరాంగులజూచి భ్రమజెంది యెనయుటపాడియౌన। యేమియెరుంగనిభామామణులమీద గామించిపల్కుటఘనతయౌన। పురుషులొద్దను లేనిపొలతులగనియిట్లుపలుమాటలననీకుభావ్యమౌన। మనసు తెలియకయిట్టిమర్మములువలుక। చెల్లదెవరికినీవను జెల్లెగాక। యెవరువత్తురొవిందురోయ నెడుభయము। లేకయిట్లాడమీకువివేకమౌన॥ ౫

రుక్మాంగదవాక్యము-

సీ ॥ కోకిలకంఠినీదుపల్కులువిన్నయదిమొదల్చిల్క-వల్కులునాదుచెవినిజొరవు। కనకాంగినీదేహకాంతిజూచినవెన్క-నీత్రీవలనుజూడనింపుగాదు- వన్నెతనీ మోముకన్గొనినదిమొదలుసోమునిజూడగానాకుమనసురాదు- ఘనవేణినీమందగమనంబుజూచినహంసతిలకింపనలవిగాదు - నిన్నుజూచినవెడఏంటిమన్నగోరదు - మోహమెందును గదపె యో మోహనాంగి-తరుణినీమోవితేనెతో దప్పిదీర్చి - సరసమొదవగరతికేళిసలుపగదవే॥

మోహినీరుక్మాంగులవాక్యములు-

దరువు- శంకరాభరణము- ఆదితాళము-

మో- అవురాయిూరీతినాతో- నందురామీవంటిదొరలు- పొరులీమాటువిన్నిన బకపకనగ్గ- ౧

రు - నగిననేమాయెనునీదు - నగుమోముముద్దులువెట్టి- వగలాడినాతో బొంకనే- వంటిపాటును- ౨

మో - ఒంటిపాటుమాచినేనే-యుర్విలోగ్రడింపుచుండ జంటకురమ్మ

నే నేమి-తుంటతనమున- ౩

రు- తుంటవిల్తుబారికేను-నొంటినుండజాలమోవి - వంటనొక్క-నీయ

వేమి పలుమాటలేల- ౪

మో - పలుమాటలుననునీవు -పలికేదురాజేంద్రనీవు- వెలదులునన్ను

జూచిన- యలుకనందురు. ౫

రు- చులుకగనీవుపల్కిన - వలరాజుబారికోర్వనే - కలికిగుబ్బలెదను

జేర్చి - కౌగిలియవే- ౬

మో - కౌగిలించినీతోరతి - కలయునట్టివారలేర-యూగడమ్ములుచేసి

నా-యండజేరకు- ౭

రు- అండజేరిచెక్కునొక్కి- పండిగాగ్రేడింతుగాని-తొంతూరిక్రృష్ణ

నితో జే-తాలగనీయనే- ౮

సం॥ గీ॥ ఇటులరాజేంద్రుడనగ మోహానిముదంబు - జెంపచేజక్కని

కమీదజంతలేల- ననిమనంబునదలపోసి యూన్నపాలు- నట్టికనుగొనివగమీ

గనిట్టులన్నదె. ... ... * *

మోహినివాక్యము-

ద్విపద-

ఓయిరుక్మాంగదయో రాజవర్య - న్యాయమాయిట్లాడనాతోడనీవు-

సూర్యవంశంబునసారదిజన్మించి - యార్యులుగొని యూడ నాగూఢికెక్కి-

జగతిలోదనయిచ్చజరియించుసతుల - వగలు సేయగనిటువచ్చిపొమ్మనెద

వెన్నడునాముఖమెరుగవునీవు-నిన్నిచందంబులహితవుపల్కెదవు- కంటి

కింపైనచక్కనిగుమ్మననుచు-గంటుమాటలబ్రొద్దుగడిపెదవేమి - వరధర్మ

పద్ధతివర్జించియిటుల-బరభామినులబట్టబాడియేనీకు - నింపైనభామిను

లేతెంచిరాజు-పొందికగోరియిపొందగూడెదరు -గానీవలెముద్దుకాంత

లజూచి- మానంబువిడిచిరమ్మనున్నృపులలరే - యేలయీవగ మాటలేలనా

తోను- లాలించిపల్కె-దుఃఖాపవంబుగను- రాజులేయిటులధర్మంబుపోద్రో యు-భూజనుల్నడవంగఖోవ కేతలపనసదృశ సౌందర్యలావణ్యలుఘనులు రసికజ్ఞులైనట్టిరాజపర్త్యులను - వనితలు మోహించివచ్చి రేనియును - బనిదీ రు వెనుకచివ్వనజూతురేలమి - గానతొండూరిచక్రి నికృష్ణుతోడు- మాని నుల్ రాజుల మదినమ్మరాదు॥ ... ... *

దరువు - మోహనరాగము-అటతాళము-

న్యాయమేమయ్య-రుక్మాంగద- న్యాయమయ్యా-॥కాయజుబారికి- కా యముసొలసిట్లు- పాయముకొంకల-పాయకయిటుదాయ॥న్యా॥ ౧

మగనాలితోడ్రప్రే- మగ్గనివిట్లు మగడువద్దలేని - మగువల మోహం వ ॥ న్యాయ॥ ౨

వనమూలజరియించు - వనజాతముఖులను-వనగుగనెనయఘా- వనకా దురాజేంద్ర ॥ న్యాయ॥ ౩

నగరాజధీరమీ-నగరిలోపలనుబ- న్నగరాజవేణులు- నగరాయీవగ జూచి॥న్యాయ॥ ౪

శ్రీరమణీశతొం- డూరిశ్రీకృష్ణపద- నీరజములమది - నారాధించినదా న॥న్యాయ॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము-

ద్విపద-

ఓసఖి మోహిని యో మందయాన - నీపాటివగలాడి నెందునుగాన- జెలి యరోనిన్ను జూచినయటనుండి-తలిరాకువిల్తునిదాడికివోర్వ- జాలనునన్నె లు సరసిజనయన- యీలాగుతమి రేప-హితమానెనీకు.నలినాక్షిదయవుం చినను గౌగిలించి - పలుకులసొల యించి భ్రమలుగల్పించి - యుపరతినెన యించియూహాలుపెంచి - నిపుణతవెలయించినిటుసమ్మతించి - మోవితేని యలిచ్చిమొనగుబ్బగ్రుచ్చి- కామరోనను మెచ్చిప్రౌఢిమహెచ్చి- కూడవే

మా వేళకొమ్మ జాగేల- వేడుకల్గన నేలవిహితమాబాల- భామశాలగజాల్ల
బాలేందుఫాల- ప్రేమకూడవదేల ప్రియమురాదేల-ముదితరోలొందూరి
ముద్దు శ్రీకృష్ణ-భవమునమ్మినవాడభామాలలామ॥ * *

దరువు-తోడిరాగము-చాపుతాళము.

రావే మోహిని- నీవిగ్గాగి-లీవేభామినీ॥ రావేనీమనన- మోవిపానకము-
లీవె మోహమున-భావజు కేళికి॥ రావే॥ ... ౧

ఎదనెదగదియగ- ముదమునపదపడి-మానసునికదనము-గదియవదేమే॥
రావే॥ ౨

కలకలమను చిలు- కలపలుకులకును - సళికి జెళికిమదీ- కళవళపడెనే॥
రావే॥ ౩

చనువునవినయము - నను నిను వేడగ - దనుకనికరమున - బెనగొనవే
మె రావే। ౪

వారిజాక్షిమది కోరికలరతొం-శూరికృష్ణుదయా-మీరినుఖంతము॥ రా॥ ౫

మోహినీవాక్యము.

ఉ॥ ఓ నసికాగ్రగణ్యకళలూ సమించు మటంచుబల్కియూ। భూరమ
ణుల్ స్వకార్యపదభోగులుకామ్యులునూతనప్రియుల్। ధీరులుకర్కశుల్
మమతదీనసుఖించినచుల్కజూతురిం। పారసమింతగానిగమెడబాయనొక
ప్పుడటంచుబల్కినన॥ * * * * *

వ॥ ఓరుక్మాంగదరాజులు నూతనప్రియులుమహోకలినాత్ములు- అతి
కాముకులు- తమకార్యసంగ్రహంబైనపిమ్మట - చుల్కనజూతురుగావున
నొక్కవిన్నపంబుగలదునిమిషంబైననాపక్కబాయక యుండుమనినసత్యం,
బువల్కినతమమనోనుసారంబుగామెలంగెదమహాస్వామి॥ *

రుక్మాంగదవాక్యము.

చ॥ అనలుడుచల్లనైనచతురబ్ధులునింకినమేరుభూధరం। బునుసాడి
యైనశేషఫణిభోగములొందినదిగ్గజమ్ము। తుహియంబైననచం దుడు

నుతో యజమిత్రుడుత్రోవదప్పినఁగా । మనమునననిన్నుఁబాయననుమానము
లేలనునమ్ముమోహినీ॥ * * * * *

రుక్మాంగద-వాక్యము.

ఓ మోహినీయగ్నిచల్లనైననుసముద్రములింకిననుమేరువర్వతముపొడియై
నను - నాదిశేషుడు ఫణములువంచినను అష్టదిక్కులుతునియలైనను ని
న్నెడబాయను- తడవుసేయకనమ్మవేచెలి॥ ... ... *

మోహినివాక్యము.

దరువు-హరిహరప్రియరాగము-ఆదితాళము-

నమ్మితినిజమ్ముగకా- యమ్ము నీదుసొమ్ము గా నే-నమ్మితి॥ ఓరోరిసామి
నమ్మితి॥ ౧

బాళిమీర బూలవిల్తు-గోలలకు నేదాళలేకను॥ నమ్మితి॥ ౨

కోరికలగమారుకేళి-జేరిసుఖము జెందుటకు నే॥ నమ్మితి॥ ... ౩

చారుతులసీహారుడౌ తాం - డూకృష్ణశౌరితోడ॥ నమ్మితి॥ ౪

క॥ అని మోహినిపల్కినమం । తనమునరాజేంద్రుడలరితనచెలికని
యోగ్యవనిలామృదుతల్పముగా । బ్బినతాంబూలంబుగంధములుగూర్చు
మనఁగ॥ * * * * * * *

సీ॥ గంగిణీవవికొంగోబంగారుమంచంబుపైసన్నజాజులుపరుపుదిండ్లు। క
స్తూరిపునుగుబుక్కాపొడిపరిమళ గంధంబునించుబంగారుగిన్నె । సౌర
భంబెసగుపన్నీరుగంధపుసూనెబోసినగిండ్లకర్పూరగవిడెము। లతిరసంబు
లు మొదలైనఫలాహారములునమరినపళ్లెరముజెలంగ । కమ్మనైనట్టిశీతో
దకములచెంబు-నిరుగెలంకుల బాగుగానీపుగుల్కె। గరిమవైభవములు
మీరగానమరి। తేజమలరగరాజుతో తెలియబల్కె॥ *

వ॥ ఓస్వామీ రుక్మాంగదరాజేంద్రా తమయాజ్ఞప్రకారంబున-జనినా
ప్రజ్ఞమీరియుద్యానంబుసఖద్యోతప్రకాశమానంబగు మందిరంబుననుంద
రంబుగావిరిపాన్పునమరిచి తదనుకూలమైనద్రవ్యముల సమకూర్చినాను

ాశేంద్రతిలకాయనివిన్నవించిన॥ ... ... *

రుక్మాంగదుండు మోహినింగూడుట.

క॥ మదనుడుశరములుగదుమగ । పడపడి మోహినికకంబుపట్టెన్ప్రా
ంగ।డపదిదిపద వేవద వే। పదవేగంబనుచుబాన్పు పజ్జకుజనియెన్॥ *

ఉ॥ ఈతరుణిన్వరించెమదికింపుగ రాజుమునవ్వయుండు మో। హాతు
రుడయ్యు మోహినిసహంబునగూడుడుతానునున్నప్ర। ఖ్యాతముగాస్వకీ
యకులకార్యవిహీనుడుభానుడంచునన్। జాతఘునందుపట్టునిశీథుప్రమొ
వర్తితునాథిగ్రుంకెనన్॥ * * * * *

ద్విపద-

ఈరీతిపద్మినీహితుడుగ్రుంకుటయు- నారీలలామపైనటినా వ్రతులజా
డనురాగమొందెనోయనగెంపెసగ- ఘనముగాచెల్వంటగగనభాగము
నగరిత్తపై మోహాంధకారంబుమీరె-నగణికులుండనతమసమింపాండ-నా
తిథమ్మిల్లంబునవపువ్వుగ్డిన-ఖ్యాతిగన్పించెనక్షత్రముల్మింటనుతినెమ్మో
ముతోజోడైనకరణి - పడపడిచంద్రుడింపారజూపట్టె- కలికిలేనవ్వుప్ర
కాశించెననగ- వలనొప్పవెన్నెలల్వసుధపైనిండ-రాజును మోహావిభ్రాం
తితోజూచు- రాజునగువలయంబులువికసించె - భూపతి మోహినిపాండె
నెచేయు- జాపనెలసటంముపొరిదిమన్మథుడు - బాణసంధానంబుసడించెన
నగ - నాణెమౌకమలముల్ నత్రముల్మొగిచె - వన్నెచకోరముల్వనితల
గూడి- వెన్నెలభక్షించువిధమునరాజు- మోహినిపర్యంకమునజోడుగూ
డి-మోహాంబుచిగురొత్తమువితయుదాను-ఫలహారమునరింపిపరిమళోత్
కేకము - లలరుచుద్రావినేత్రానందముగను - గంధంబులలదిబుక్కాడిపైజల్లి-
పాంకకమీగతాంబూలంబుచేసి-విశదంబుగాదశవిధమంబనముల- పొసగిం
చికంచుకంబునుసడలించి - పలుకులసొలయించిభ్రమతప్పించి-కళలూగ
గోగించికలసిమేలెంచి- గాంధర్వవైవాహికంబునరాజు- బాంధవ్యమొ
నరించెబడలికోనంత॥ ... ... *

చ॥ తెలతెలవారెజంద్రికలు తేజముడంగగమించెచీకటుల్। వెలవెల
నయ్యెకల్వలునువేడ్కఁజెలంగెననీరజంబులుఁ। కలకలమానెపక్షులు
నుగార్మ్యకముల్ సడలించెమారుతుఁ। బలపలనయ్యెఁజుక్కలును భానుడు
దోచెనుతూర్పుదిక్కునన్ * * * *

క॥ ఘ్రాలిమితోనిటుప్రాతః। కాలముజనుదేరభట్టులుఘనతగభే
రుల్। మేలని(మ్రోవగభూపతి। మేలుకొనుచునిత్యకృత్యమిచేసెఁజనెన్

మోహినివాక్యము-

అంత మోహినీభామ- చెంతనుండెడిచెలికత్తెంగనుంగొనియో కాం
తా భూకాంతునితో స్వాంతంబలరనింతగా గ్రీడింపుచున్నంతలోనెంత వేగ
ము తెల్లవారెనమ్మా॥ ... ... *

దరువు-జంఝుటి ఆదితాళము-

ఎంతవేగ తెల్లవారె- నేమిసేతునమ్మ నేను ॥ కాంతుఁడైనరుక్మాంగదుని-
గలసిపెనగునంతలోనే॥ యెంత॥ ౧

మక్కువతో మదుపలిచ్చి - మమతతో బిగువుకౌగిట - పక్కఁజేరిచె
క్కునొక్కి-పైకొనియుండెడివేళ॥యెంత॥ ౨

కొదమగుబ్బలెదనుజేర్చి - పెదవితేనెలానిమదికి-ముదముతో బంధవై
ఖరుల- మొనసికూడునంతలోన॥యెంత॥ ౩

వారిజాక్షుడైనట్టితాం-మారికృష్ణమహామలేమో - మారుకేళిచెలి
పొంగను-మీరిసుఖము జెందునప్పుడె॥యెం॥ ౪

క॥ ఈరీతి మోహమందగ। భూరమణుడువచ్చిచూచి పొలతీవనముఁ।
జేరిభ్రమింపగనెందుకు। నూరికిజనిసుఖముతోడనుందము చెలియా॥

రుక్మాంగద-వాక్యము-

ఓమగువా యీయహితంబైనయీవనంబున మోహంబుమీరిసుఖం
బుజెందకారణంబేమి - మనపురంబునకుంబోయి ముదంబుననుందముపద
వేకుందరదనా॥ ... ... *

రుక్మాంగదుండు మోహినితోఁ గూడి తనపురంబు చేరుట.

ద్విపద.

అనవల్క సూర్యాన్వయాబ్ధిచంద్రుండు - తనభటావళి వేగ తడయక కూడి - మనపురంబునకు ప్రేమమ జనవలయు - నని నచిత్రగ్రీవుడను వాడుద్ది వ్య. ఘనకేతనాంచితోత్కరభాసమాన - వినుతమహాహయముల వేడ్కనుబూన్చి - లలితాష్టచక్రవిరాజితసుమణి - కలితమారవమునక్కడికిదోచ్చె - మారుండు రతిఁగూడి మరిరథమెక్క - తీరున రథమెక్కి దినకరాన్వయుడు - మోహినిసహితుడై మోదముతోఁ గదలి - సాహాయ్యానినాదంబున లుప్పుచు భటులు - భేరీమృదంగాది భీకరధ్వనుల - ధారుణీతలము మోదంబును జెంద భటగాయకానేకబహుమంత్రివరులు - నిటలస్థహస్తులై నెరసితగ్గొలువ తనవిదేశౌపురితడయక చొచ్చి - మనుజేశ్వరుండంతమందిరంబునను - వేగంబవచ్చియా వెలదినిసకల - భోగాస్పదంబుగా బొలుపొందుచున్న - యొకచంద్రశాలలోనుంచి వేడుకను - సకలసౌఖ్యంబులసలుపుచునుండె.

క॥ సుందరముగ రుక్మాంగదు। డిందువదనతోడఁ గూడి హితవృగనుండఁగ। బొందుగబురపిథులకే। పందరు హరివాసరంబున నిన టింపఁగ॥

రుక్మాంగదుండు హరివాసరంబు సాటించుటవిని మోహిని విడిచి వ్రతంబునకై తనయింటిని చేరుట. ... ... *

చ॥ ఇటువలెఁ జాటగా నృపతియుంపలరన్వినిశయ్యబాసితా। తటుకున లేచి కృష్ణవరదాచ్యుత శ్రీహరి నారసింహావి। స్ఫుటపటుకూవకేశవవిభో మధుసూదననిన్నునెప్పుడుః। ద్ఘటిమరువంగజాలననితీవ్రతతోదనయిల్లుఁ జేరఁగా॥ ... ... *

దరువు - మధ్యమావతి - అటతాళము.

అందమలరబల్కెను - రుక్మాంగదు - డందమలరబల్కెను॥ అందమలరబల్కె - ముందుభటులఁజూచి - పొందుగా వివరించి - భూపాలడాముసు - లం

దారవిలిపించెను- వారలన్నుని- పొందగా సేవించెను-భక్తి తన-దండంబున
నుంచెను-పూజల- నందముగగావించెను-హరివాసర- మిందువసించుడు
మీ-రందరనుచువేడ్క - జెందిభాగ్యముల జె- న్నొందిన్నపాలుడు- అంద
మలరబల్కెను॥ ౧

మరునాడుసభజేరెను-పట్టణభూమి - సురులసంగతిమీరెను - మాను
లతోడ-సరయువుదరిజొచ్చెను-స్నానముచేసి- పురికివేగమువచ్చెను-దివసం
బున - హరికీర్తనలతో శ్రీ - ధరపద్మనాభసుం- ధరకాయదివ్యమం- దరధర
యనుచును॥ అందమలరబల్కెను॥ ౨

నిరాహారముతోచేరెను- రాత్రిజాగరణమునెరవేర్చెను - ద్వాదశి
నాడు-పారణయునుదీర్చెను - శ్రీహరిపాద - సారసముల జేర్చెను-మనం
బున- నారాయణాచ్యుత- నారదవందిత - శ్రీరమణీశతో- మురారికృష్ణయ
ని॥ అందమలరబల్కెను॥ ౩

మోహినిరుక్మాంగదుం గానకచింతించుట-

ద్విపద.

ఈరీతిసువ్రతమీడేర్చుచున్న-యారాజుమహిమంబులంత దెలిసుక
తనయొద్దనుండెడితరుణిసేక్షించి - వనజాతనేత్రి యూవసుధేశుడిప్పు డెందు
బోయినవాడొ యెరుగంగరాదు - యిందెందుగానమేయిందివరాక్ష- నా
పక్కబాసిమేనాతిగృహంబు- భూపతిజేరెనో పొలతిరోసేడు-నాతోను జె
ప్పకనాకూర్మిభర్త-యీరాత్రివిడనాడె నేమందునమ్మ-నెయ్యంబువిడనాడె
నృపశేఖామణియు - నయ్యయోనగుబాటులాయెగదమ్మ- నరపతుల్పహు
నూతనప్రియులమ్మ- విరహంబుబాసినవిధుతురుగదవె- యెక్కడభూపతు
లెక్కడివనము- యెక్కడినారాయిటుతగులమ్మె - నిమిషమాత్రంబైన
నినుబాయననుచు - క్రమముగాబల్కి యిక్కడమాటదప్పె - మగటిమి
మగవారిమాటలుచూడ - మగువరో జనిమెండమావులరీతి- నో చెల్లరౌ

క్రీడనుసాన్నడాయతని- చూచి వేగమరావె సుందరగాత్రీ॥ *

వాక్యము.

ఓపల్లవాధరీపల్లవాస్త్రునితో సమానుఁడగునావల్లభుండెల్ల సౌఖ్యం బులనన్నేలినయేవగోడియిల్లు జేరెనో తెలియదుగదా - అయినసురాజుల మాటమెత్తవనమేకానిహృదయంబలికలినంబుగదవే భామా। *

దరువు- పున్నాగవరాళి-ఆదితాళము.

బాలనే లాలజాలనే- మదనునివిరి- గోలలకోర్వజాలనే- మాలిమిగను రతి- కాలశయ్యపై- నలిగట్టిభూ-పాలునిబాసితి। బాలనే॥ ... ౧

వనమునలో జేరిపెంచెనే- పెంచినవాడు- చనువుగారవించెనే- వనితా మోహమునించెనే- మోహముచేత- వచ్చినటె కౌగిలించెనే। మనుకోని వి నయము-ననుగనుగొని-మనసిజుకేళిని- మదిగరగించెనే॥ బా॥ ౨

మగవారిమాటలుకుఁదురా- వింటేనేయుర్లా- వెగటుగజూచియుందురా- తగులుకొలిసపొందరా- పొందిననింత - నగబాటుసేగసందురా - వగ గలజిగిబిగి న మొగముసుగని- పగలుచేసివిం - తగవిడనాడెనా॥ బా॥ ౩

నెగనమ్మి కాపురముంటినే- కానిననాడు- మరులుగొనాడజాలనే-మ రులిబారికి తాళనే-తొంటిపూరిహరికి మరులై విభుడెందుబోయెనే అంకపవి ములకుల - గొంచిరుసునవిరి - శరములుకుచగిరు - లౌగయగాయ్యవే। బాల॥ ౪

చ॥ వికతముబాయకుండునని నేరుపుమీరగబల్కెపాదున । స్త్రీలు మాటలాడుదురు తాళ్మిసుకించుకలేకయూశలుం। గగపుదురేక నిత్తకులు గారుగునాశ్రయమెల్లరింతయుఁ । పరగుణవంతులఁచుమగవారలసమ్మగ రావెభామినీ॥ * * * * * *

చ॥ పురుషులువంచలాత్ములలిమూఖులాలుస్త్రీలఘనంబు తేటగా నె రుగరదెవ్వరేనిమదికింపగదోచినబొందజూతుర - ధరణిపులుందలంపమున

దారహితాత్మకు లెట్టివారలో - వరగుణవంతులంచు మగవారల నమ్మగరా దేభామినీ॥ ... ... *

చ॥ పరసతులంచు నెంచరయు పాయముతో మనసూరజేసి యొక్క కర జవదాటి నంతట ముఖాముఖిగా కలహించి నిందెలుకన్ । దురుసు నగట్టి హాస్యములు తుంటరి సన్నలు సేయువారలన్ ॥వరగుణవంతులంచు మగవారల నమ్మగరా దెభామినీ॥ * * * * *

చ॥ మరువనుకోదు ప్రేమయనుమానము లేల వెలంది పెంచునెం।।దర నిటు చూచినట్లు వసుదాకోనడింతుల మేలుబంతిగా। నిరతము నమ్మియుండెదను నీకృప సేల వెయంచు బల్కినన్ । వరగుణవంతులంచు మగవారల నమ్మగరా దెభామినీ॥ * ... ... *

చ॥ సరసిజగంధి చంద్రముఖి సారసనేత్రి సువర్ణ గాత్రి బింబాధర సమవేణి కంబుగళి భామజ సాధరినిన్ను గాని యెవ్వరి నిటు చూడనంచు మృదువాక్యములన్ మదిబాసి చేసినన్।। వరగుణవంతులంచు మగవారల నమ్మగరాదె భామినీ॥ * * * * * * * *

దరువు- సాధనామక్రియ- అటతాళము.

రాజులమదినమ్మరాగ- యింత-రసికజ్ఞులని తెలియలేదే యీ-జగములయందు - హితవని కోరలను-రాజీవాక్షులు పొంద - రాదే భామామణి॥
రాజుల॥ ౧

వలపునిలుపజాలనమ్మ-యే వనితయిల్లు జేరెనమ్మ-వలరాజు బారిక - గ్గలమాయె విరహము-చలపట్టి యీరీతి-సదయు డెందుబోయె॥ రాజుల॥ ౨

నమ్మించి విడనాడెనమ్మ-నా-సామ్మ నియుంటి కకొమ్మ-సమ్మతి కోలినీ-సామ్మునేననివల్కె-- నమ్మజెల్లబూట-కమ్ము తెలియనైతి॥ రాజుల॥ 3

తొండూరి కృష్ణునితోడె-నా- యండకునిటు లేలరాడే నిందుమనసు బ్రహ్మాండమై తోచెను-పుండరీకాక్షి యీ-భూపాలునిటు దేవే॥ రాజు॥ ౪

వాక్యము-

ఓలలనా నిలుకడ లేని విరహభరమ్మున తరియింప నాతరమ్ము గాదుగ

దా- అయిననునన్ను సృజియించిన బ్రహ్మదేవుడైన రాజున్న నూరగాంచు
చూపజాలనేనింకెట్లనమ్మ॥ ... ... *

ఎరుకలవేషకథ-

క। ఈరీతి మోహినీమణి। మారుని విశిఖములు నాటి మార్పడు చుం
డగా। రజగభు -నిజపుర। గౌరవమున యోగమాయ ఘనముగ వచ్చెన్

వాక్యము-

అవ్వోళయ్యా-అవ్వోళస్వామీ-చెప్పతింటావా. ... *

ద్విపద-

శ్రీమించ నెరుకలసింగియు వేగ - ధామములోను జూ విభావంబులోన-
నింతి ... -సకొమ్మ ... ను ... - ... తిజనింప గాబం గా యిబుట్టి-శిరము
న్ధరియి ... గానములర- గరు ... దవడు ... చములకాగ - సిరిగ ... లు
జావిలి ... క్ష్మ ... వరరత్నభూష ణావళులు ... చి - ఘనమైన పై
... కం ... కి ... డిగి - మకసుకింపలరిన మైజా ... చీ - గట్టి ... నిచం కఘన
ముగానుంగి - ... గనంబు ... కీరు ... మెచ్చ - మోహాని దేవియు ముద్దులు గు
ల్క-నాహాలుపరిం ... సుచిత వాక్యముల- నెరు ... నెరుకోయ వ్వ ... యెరుక చెప్పె
... ను-బురుకని ... సుమ ... బుల్ల ... టెమ్మ - ... ము ... ల్కిన ... రుత ... దువి
ననా ... ర్తులన ... జాలబను ... ంగికవడు॥ ... ... *

సూనిక ॥ ఎరుకలసా ... నీపురి । సిరిగుల్క ... కీ ... విభుని చెల్వము వేగ। నర
సుబు మెచ్చగ జెప్పియు। ... గ తెం ... వెళ్ళనమ్మ ... నెరుకల ... మ్మా। *

దరువు- ఎరుకలకాంభోజ-రూపక-తాళము,

పొలుజనీమహంకాళి దయనెరుకా - నీ- హృదయమురంజిల్ల జేయునె
రుకా॥ ౧

కంచికామాక్షీదయనెరుకా- మీకు-వంచనలేకుండజెప్పనెరుకా॥ ౨

గద్దణగిరిజదయనెరుకా- మీకు-దొడ్డగనెరుంగింతునే నెరుకా॥ ... ౩

మధురమీనాక్షీదయనెరుకా- మీ- మనసుతాకాణజెప్పనెరుకా॥

అ oపూతికృష్ణునిదయనెరుకా-మీరు-లోలగకవినరమ్మయూరుకా॥ ౫

ఉ ॥ అంగననాదు పేరుకొరవంజి యటంచు దుకునాదుసామి యుర్వ-సింగము తాను ద్రోణగిరిసీమజనుల్ గొనియాడనెప్పుడున్, పొంగుచు పోదచెప్పివరభూషణముల్ గొనివార్త కెక్కియూ। బంగరుపల్లెవానిమది బాయకనమ్మినవారమెన్నడున్॥ ... ... *

సూ॥ క ॥ ఏయేదేశముజూచితి। వేయేవొరసానులకునెరుకయుపే ర్కొ-న్। బాయకచెప్పితివదియును। నీయెడనెరుగింపవమ్మయెరుకలసానీ-

అవోళయ్యా - అవోళసామి- యూయూరిలో నొక్క-నాయకుడువి నాంగుంగరెంతహాపాత్మలయ్య॥ ... ... *

అదియేటనే. ... ... *

కుదరలేదుచెదరలేదు- గుడిసెలుకట్టలేదు- గాడిదెలకుబంచేలెమ్మం టారుగదయ్యా. ... ... *

సియ్యమ్మదబ్బరకత్తె. చేలోకిపోనిదేబంచయేలలెమ్మంటారే- *

అవోళయ్యా- అవోళసామి- ముందరకాళుముందరనేవుందేవెనకకా లివెనకనేయుందె-యూరికెనడిమికాలిబంచెలెమ్మంటారుగదయ్యా- *

ఓసెరుకలసానిచేనెక్క-డనుందెగాడిదెయెక్క-డనుందెనే-

అవోళయ్యా- అవోళసామీ-చేను నావలెనుందె గాడిదినీవలెనుందేబం చెయెందుకయ్యా- ... ... *

మోహినివాక్యము.

అయితేఆమెగానినీకథావృత్తాంతముచక్క-గాచెప్పవేయెరుకలసానీ

ద్విపద.

ఓరాజవదనయీయుర్విలోవలను - సారసాక్షులకునసౌఖ్యంబుగాను- మనసులోగల్గినమణికితములును - వినయంబుగాచెప్పివింతవింతైన- సా మ్ములువీకలుశృంగారములును-సమ్మతిగాచెప్పిసత్యలోకమున- భారతీదే వికిబంగమహాపణమున - నోరూరనెరుకయునుచితంబువెలయ- జెప్పికంకణ

ములుచేసరంబులును-నిప్పింపుమకొనికీర్తి నెగడినదాన- కైలాసమున నీలకం ఠునిసతికై నంతమున విఘ్నవనితకు వేగ - సారెచెప్పితినమ్మ సుందరగాత్రి- వాదభేదంబులువశీకరించి తెలిసి- యేబది యారు దేశంబులు తిరిగి-సబలంబు గల్గినసౌష్టవిద్య- లన్నినేర్చి యాగురులక్ష్యంబు నిల్పి-కన్నకలయు జెప్ప గల్గినదాన - గరితకోతాంబూరికకు శ్రీకృష్ణు - డెరుకపరచినవాడెరుక రమ్మ॥ ... ... *

దరువు- నాధనామక్రియ- అటతాళము.

మెరుకడ్గకేమీరు- మరువకమదిలోన- సరసుడౌసద్గురుని-గురినిల్పి వేగమే- యెరుకడ్గరారే-ఓయమ్మ॥ ౧

మాటలచేతల - పాటలగంధులు - సాటుగ్గల్గినా - మాటలుమదినమ్మి ఓయమ్మ॥ ౨

బిడ్డలభ్రమగల్గు - దుడ్డెలుమదిలోన - జడ్డులేకగద్దె - గొడ్డుకొంచెమనకే-ఓయమ్మ॥ ౩

పెండ్లిగానిచిరుత- వాండ్లెల్లజతగూడి- పెండ్లికోసము మీ- వాండ్లనడిగవేగ॥యెరు॥ ౪

మదిలోన సంశయము- మెదలక శ్రీతొండమూరి- సదయుని భక్తితో- ముదమొదవగనిల్పి॥యెరు॥ ౫

గీ॥ ఇటులపురవీథులందును నెరుకయనుచు। వచ్చుచుండిన సౌరినీటులిచ్ఛకమున। జూచిమదిమోద్యమందియా సుందరాంగి। మోహినీదేవికను గొని ప్రొక్కి యనియె॥ * * * * * * *

క॥ ఎక్కడనే దేశము సొగ। సెక్కడ చెల్వంబ డేమి యిది భారతియో। యక్కరో చెప్పగజాలము। యిక్కడకునుబిలిచి చూడనిష్టము దీనిన్॥

మోహిని వాక్యం.

అమ్మయ్యా యెరుకలసానినిజాగ్రతగా- పిలిచితెచ్చినాము నా- హారుంబ

గురుక్మాంగదరాజేంద్రుండెచటనుండిన తెలుపగలుగునుపిలువరమ్మా॥

క॥ రావేముద్దులగుమ్మా। రావేబంగారుబొమ్మ రావేగరితా। రావేమ
మర్మప్రకాశిని రావేమామోహినికినిలక్ష్యముదెల్పన్॥ ... *

యెరుకలసానివాక్యము.

అమ్మాయమ్మగద్దెడుగబిలుస్తావా సోదడుగబిలుస్తావా- మునిమిము
చ్చటలడుగబిలుస్తావావచ్చేరాకొడుకా॥ ... ... *

క॥ వచ్చినయెరుకలసానికి। బచ్చలగద్దియయొసంగి భామామణి
యూన్। పచ్చంబులేనిమనసున। నచ్చటగూర్చుండిదానికనియెన్వేడ్కన్॥

మోహినీదేవివాక్యము.

ఓయెరుకలసానినాకునిప్పుడుగల్గు కార్యంబరటిపండు నొలిచినట్లుచె
ప్పినసీయిష్టంబ వచ్చినభూషణంబులనిచ్చెదచెప్పవమ్మా॥ *

అవెళదుండిచెప్పరాదినవోయమ్మా

ద్విపద-

శ్రీమించునెరుకలచెలియమోహినికి - సమగమసుకీర్తభక్తితోనే
గ- మొరిడేలోపలనాణేపుల్యాలపోసి - గరిమతోపమమ్మాయగాన మొ
క్కెదం- గోల్లాపురమ్మగుకొల్హాతోలలని- మల్లికార్జునురాణిమాంకాళి
శక్తి- బగళాంబమూకాంబ్రహ్మమాతంగి- యగణితశ్రీజోగులాంబ
శ్రీశైల- భ్రమరాంబకాంకేభపురాణిదుగన్ - యమితవసించిదృనదృ
తురాణి - మనమునిల్పవెచింతమాణిగంగాంబ - ఘనమైనశ్రీమాతకాపురి
చెన్న- శ్రీమునమోహబలశ్రీనారసింహ - కోమలశ్రీభానుకోటిహోమేశ దు
గ్దాలపరవశ్రీయహినాద్రివాస- పన్నగొల్వముపేర్కన్-పాముకేటయ్య- నా
రవేగమెపాపరాజసత్కారికి - పరమిచ్చుతొండమూరివాసశ్రీకృష్ణ - మది
లోనగల్గినమమతలుదెల్పి - సదయువాక్యంబులసరినిల్పవలయు॥ *

ఎరుకలసానివాక్యము.

అవ్వానవన్నముసిమిమువ్వటనుఅడిగినానదుండి -యిలముచ్చటనెవ

రికి నేయూరివారికి మొగవారికి కేలాడు నారికెళ అంటే అడుగుతావేమమ్మా ఆడువారంటె చేవికమ్మ జూపేను - మొగవారంటె- గడ్డం జూపేను - ఔరా నాయమ్మా- నిన్ను చేట్టబెట్టినసామికోసం అడిగితి చెప్పుడీ- ఆగడ్డంపులిమే లాటివాడుయే అందము వాడు యే చందము వాడు అడిగితి చెప్పనా కొడకా॥ సూర్యవంశములో శ్రేష్ఠుండైన రుక్మాంగదరాజేంద్రుండు నిన్ను విడనాడి అన్యకాంతలగూడినాడని నీమనస్సు ననెంచినావే రినా క్షేత్రి ॥ అయన నీయందు మోహాతుడై నాడు అన్యకాంతలగూడని వాడు వినవోయమ్మ॥ యినునారునుండ్రా వన్నుగుడువరాసిగుదువ రాసిచ్చులీ బొచ్చులో గాయి యూరునుండ్రా ఆబోయి- అవోయమ్మ చెప్పతానువినవేదుండి- ఒకటే- రండే మూడే- మూడంటే మూడు నెలలు గాదు - మూడు వారాలు గాదు- మూడు దినములకు నిన్ను కలయవచ్చెనే కొమ్మా-నామాటటక్కులు గావు-తంటలు గాదు పెంటలు గాదు- పందుసీమగనిప్రక్కలో నేబండు అవ్వోయవ్వ

మోహాని వాక్యము,

క॥ ఎరుకలసానీ యిటుకో కొమ్మా I నమసంబగుమాటకలదు సౌకర్యముగా I నెరుగింపవె వినవేడుక తీర మరుడు గకలన నాసికదు చెప్పగదే॥ * *

ఎరుకలసాని వాక్యము.

దరువు - పున్నాగవరాళి - ఆదితాళము.

చెప్పేను వినవే కొమ్మ యీ ముచ్చట - చెప్పేను ముద్దులగుమ్మ॥ చెప్పే

నువినమ్మ- నిన్ని పాయములగాన్ని నొప్పులకుప్పల-కొండవుపహాస్యము॥ చె ౧

కన్నాగాయునేట - తెల్లము మనసు కం- నల్లశోధన కార్య - ముల్లిసిల్ల
గనీతో॥ చెప్పే॥ ౨

కన్నెరోతాండూరి - కలికి కృష్ణుమతి - వెన్నెయడిగినమడి- యున్న తివి
వరించు॥ చెప్పే॥ ౩

వాక్యం ॥ అవ్వోయవ్వా॥ నీవు బొమ్మ నేవ కస్తూరిమిగల్గుకూత - కవే

యవ్వ - మరుగు లేకనా తట్టుసాయగా చూదివిను మోయమ్మా॥ *

క॥ తొలిసమరతవరగమువున- బొలతుకు పెట్టంగరా దెబువ్వదినియు నిం- వలరగ బెట్టినశుభమగు - కలికీనీమనసునిల్పిఘనముగవిన వే॥ *

గీ॥ శుక్లపక్షంబువంచమిశుక్రవార। మంచితంబుగనతిపలకగను మేలు శుభముగల్గునుపలినట్లు సుస్థిరముగ । రాజ్యమునకును రాజాగారమణి చే యు॥ * * * * * * *

క॥ బిందుఫల-బునువిను మో । యిందుమ ఖిచే సీమేలు నింకొకటినపే అందముగా కెంపలరిన। ముందుగ రాజ్యాధికార మొందునుబలియుఁ॥

గీ॥ రాజ్య మేలునుసెరు పైనతమణిపసిమి। గల్గియుండినవొకప టికలి మిగలుగు। పేరతనమగు దెలుపై న వెలదులకును। నలుపు కాదమ్మ నామా టనమ్మి వమ్మ॥ ... ... *

వ॥ యింకొకొన్నిరహస్యంబులు చెప్పేను విను మోయమ్మా॥ *

క॥ తరుణికిదావలికుచమున । స్థిరమగు కెంప లరుమచ్చధీకొనియు న్నఁ । వరనుతుడు పుట్టునెంతనె । తరుణకినొకమాసమునకుతమిఁను పలియుఁ॥ ... ... *

క॥ బొలతికిదావలిపక్కను । తిలకము వలెను కృ గల్గిస్థిర మై యున్నఁ తొలిచూలుకొడుకుగల్గును। సలలితముగ భాగ్యములరుసామజగమనా॥

క॥ మండూకోదరగలిభూ । మండలమునతరుణికు క్షీమానిత మైనఁ। మెండుగలాభము భాగ్యము। పండితులగునుతులగాంచుపరమప్రీతిఁ॥

క॥ అంగుష్ఠసమీపాంగుళియంగుష్ఠంబునకునధిక మైచరణములఁ।సం గలిగలసతిపురుషుని। భంగముగావించిపలయుభంగిజరించుఁ॥ *

క॥ ఎరామపదకనిష్ఠిక। ధారుణి పై నోవకున్నఁ ధవునిహరించుఁ।భో రునసౌఖ్యంబేమియు। నారమణికి లేకపోవుననవరతంబుఁ॥ *

మోహినీవాక్యము.

క॥ నీను నోయెరుకలసానీ - మనసుకు తాశాఁణమయ్యెమంచిగతిత వే-క

నకాభరణ్ంబులుగ - మనసొప్పినవన్నియిత్తువుమాణినివినవే॥ *

సింగని వేషకథ.

క॥ ఎరుకలసింగడు మరులున । తరుణిని పాతగానశేక తహతహపడుచు । ఘొరములు పల్లులునడవులు। తిరుగుచు వేటాడకొనుచు తీరత వచ్చెన్ ॥

దరువు- సాధనామక్రియ-ఏకతాళము.

సింగడు వచ్చెను మోహ-నాంగినిజూడ సింగడువచ్చెను॥ తెల్ల - కొంగ రెక్కలన్ని జెక్కి - ముంగులుగ పాత చె-రుంగులునె తిన బెట్టి॥సిం॥ ౧

సొంట్టమూణ బెట్టితన - కట్టిచేతలనునొక్క - పొట్టకట్టిబట్టి నేల-కట్టి నూనుకొనుచు వేగ ॥సింగడు॥ ౨

జంకలవురులుతన- చంకలోమాటి మురుడ - జంకచూపులనునప్ప-డొం తులుగనేమగల్గి॥సింగడు॥ ౩

షట్టుచెండు కీలిగంటి- గట్టిగో సటాయలుగల్గ - మిట్టపండ్లుగల్గి పాత-గట్టగోచి పెట్టివేగ॥సింగడు॥ ౪

పరలవంటి చెవ్వులను - మోరలోపుగానునినుచు - వారిజాక్షనెను కేక-నులొం- మూరికృష్ణబ్రోవుమని॥సింగడు॥ ... ౫

జనులవాక్యము.

ఓరోపట్టుపూలొల్వ తప్పము చెప్ప రావోరి॥ ... *

సింగని వాక్యము.

ద్విపద.

వినరయ్యాజనులారా వివరంబుగాను ఘనమైన బ్రోణాద్రిగట్టున మేము గుడిసెలుగట్టుకకులములగూడి- యుడుపులేకను వేటసలుపుచుండి - నెను కన్నాడునుసింగిపక్కాలోనుండ సొక్కుచువలపెక్కి నుపతిని చెంప- పె గొట్టననుజూచితకపకనవ్వె - యేగిరికే గెనోయెరుగలేనె తి- దానివిలాసం బుదానివాక్యములు- దానిరతిక్రీడతరమె నేనెంచ - నెవ్వరైననుసింగినిపొ డుచూప మవ్వంబుననమ్రొక్కి- మంచిజవ్వాజ - పునుగుచట్టుబు పెద్దపులి

వజంబులును- తనియగానిచ్చెదదబ్బరగాదు- ఘనమైనతొండూరి కలికి శ్రీ
కృష్ణు-డనయంటునామదియనడును తెలియు॥ ... ... *

అ శ్వైత్రను దరువు- మోహన-అటతాళము.

కూటమెకోరితినయ్యా- సింగి - మాటతెలియలేనయ్యా నీటుసీరసా
టి- బోటిలేకతానే-వాటమౌబాటయు- సూటిమూసెడిదాని॥కూట॥ ౧

మర్మమెరింగినదయ్యా- జన్మ-కర్మమేబాపగదయ్యా -నర్మసుజులు లేక-
సర్వమూతానై-నిర్మలపేతము- నిర్మించియున్నది॥కూట॥ * ౨

పెద్దలమనను రాతిరుగ- గొప్ప- మిద్దిలోపలలానె మెలగ- కొద్దిరైన
దిది-కూహకమునరెట్టి- పెద్దవాకిటఫణి - బెంచియున్నదిదాని॥ కూట॥ ౩

మూడు విడచియున్నదయ్యా - జన్మ - మేడయున్నగొ తెలియదయ్యా-
వాడవాడలనెల్ల - కోడెగాండ్రను గూడి-జోడుపాయకరక్తిగోడసల్పుచు
నుండు॥కూట॥ ౪

రచ్చలకు వెళ్లిరాక- దాని - లక్షణమిదియననేదు -స్వచ్ఛమైనబుద్ధి-
నూటిగనిల్పుచు- హెచ్చుగతొండూరి- అచ్యుతుజూపించు॥ కూట॥ ౫

వ॥ అయితేవచ్చియుంటే పిలువరాదో రీ॥ ... ... *

దరువు- సంవాదము.

ఎందునుంటివేసింగి - ఎందునుంటివేని - ఎందునుంటివేసింగి ఎం
దునుంటివే॥ ఎందునుంటివేసింగి-యిందోళయనుచుబిల్వ- చిందులుగ్రో
క్కు-నరీతి- నిందువచ్చినిల్చితివే॥ఎందు॥ ౧

అంపరిలోనన్నిరీతి-నారడిచేసేనవిట్లాయందురానను తలచి-అందమా
మెరారాసింగి-పొందవేమిరాయిపుడే-యిందునిల్చియున్నదాన-
బంగారుసరిగంచుకోక- చుంగులిడదికట్టినావు - అంగనామేవిటుకి చ్చె-
రంగులు తేటావేను-సెంగిలై తినేయెంత నంగనాచివే। ౨

సంగలిగమోహినిని-పొంగుచు నేగద్దచెప్ప- నంగనయిచ్చెనునీ-

ంగారుసరిగంచుచీర-భంగ మేలతారామోహినీ॥సింగ॥ మొక్కర॥ ౩

వాటమైనమణిహారములు నీటుమీర వేసినావు - బోటికోమె వ్వరానీ
కో-కూటము జేసియున్నాడు-జూటు తేల నేని-మాట తెలి నే సి॥ ౪

నూటిమీరనేనుబ్రహ్మ - వాటమున జేరిపోడె-నీటుగ జెప్పినయా-మాట
వలదిమెచ్చియిచ్చె-మాటనమ్మరా-దీని-నూటి తెలియరా। ౫

ఊరూరికెలిరిగిమాట- నేరిచిగదుమవచ్చేవు - పారసాటినిన్నునొల్ల-
సేసనుతోడవేగపోవె నారకాంతవేనీవు చేరరాకువే॥ ... ౬

నేరమునావల్లలేదు మారజనకుడైనట్టి - దూరికృష్ణస్వామితోడె-
ంారనన్నేలుకోర - క్రూరమేలరావసి-బాలతోడుర॥ ...। ౭

వ॥ ఇట్లాయిర్వురు వాదంబుసేయ మందమనెలవు(నకుంజనిరి - అంత
మోహినిదనచెలికత్తెంజూచియిట్లనియె॥ ... ...। ౮

మోహినీవాక్యము.

ద్విపద.

ఓసఖివినమ్మ కొమ్మ ముద్దుగుమ్మ యా సత్యలోకనివాసు ముద్దు-తనయ
నై జనియించితపనులుసుకలు- ననువరియింపగానందగపిలిచి - భూలోక
వాసుండుభోగదేవేంద్రు- డీలలితుండని యెంచి నామదిని-నమ్మియుద్యానం
బుననుజేరనేల-నెమ్మదిగానంబు నేసల్పనేల - ననుజూగి మోహించిననుస
మ్మతింప- కనుమున్న ననుజేరికనుసన్న జేసె - వేలనేకలినంబు లెలనాగయు
సుచు-పూలవిల్లుంజేయుభూరిబాణముల - విలజాలననిమోన్నిగీతులుపగ్గి-
కలకాలమును నిన్ను కలిసెదననుచు - నమ్మి కలిచ్చి గాంధర్వవై వాహ- క
మ్మునవొనరించికలసి వేడుకల - పట్టణంబును జేరిబంగారుమేడ- నిక్కులక
న్నుంచినెనకనవగల-మురుకేళినేలుచుమమతగల్పించి- పురుషుండునెడబా
సిపోయనుగదరె - బేలనైతినిముద్దుప్రియునిమాటలకు - పోలతికొంగిరా
యుశ్రీశుడెచట- దేనింటనున్నాడో తెలియగాజూచి - వానితోడ్కొని తె
చ్చివనితనామేలు - కన్నులపండువుగా జూపవమ్మ - కన్నియలోదూరిక

శ్రీకృష్ణునకు - వేడుకలొనరింతువిస్తారముగను తోడిరాగమమ్మతో యక్ష
స్త్రీ। ... ... *

దరువు తోడిరాగము- ఆటతాళము.

పిలిచితోడుకరావమ్మ-యోముద్దుగుమ్మా- పిలిచితోడుకరావమ్మా.
పలవరించెనోగను - వెలదీనివిడనాడి - చులకనసేయకు - సొబగుకాదని
పలికె॥పిలి॥ ౧

నమ్మియుండినముద్దు-గుమ్మనువిడనాడి- నెమ్మదినుండభా- వ్యమ్ము కాద
ని వేగ॥పిలి॥ ౨

కోటనెకోర్కెల-పారముగానిచ్చు - నారీమణిరోహాం- దూరికృష్ణుని
లోనెజలి॥ ౩

వాక్యము.

ఓ సుమ్మా, నాతీ, ధైర్యశాలి రుక్మాంగదుడు రాకతడవు చేసియున్నాడు
గాన-అతడెచ్చటనున్నాడో జాగ్రతగాపిలుచుకరావమ్మ-సుందరాంగీ॥

దూతికవాక్యము-

క॥ వినవమ్మ బాలికామణి। ఘనుడగురుక్మాంగదుండు కడువేడుకచె।
య్యానసెచేడియయింటను ఘనయామువసియించినాడొయతనిటుదెత్తు॥

గీ॥ వెలదియిటులబల్కి-వీధులనేతెర। నతులుచూచివేశ్య-సన్నుతిం
ప।వారివారిగ్గల్లవసుధీశునెలవులు। తెలియుకొరకుబల్కె-తెరవయచట॥

దరువు- సారంగరాగము- అటతాళము.

రాజునుచూడరేనే-రుక్మాంగద- రాజునుజూడరే మే॥ రాజునుచూడ
రే-భూజనులకుకల్ప. భూజమైవిలసిల్లు-పుణ్యశ్లోకుడైన॥రాజు॥ ౧

వేడుకమీరగను- మోహినితోడ-జోడుబాసివచ్చెను-చూడగమదన
ని-యీడుజోడగుభూమి-రేడునేడునే-వాడలోనున్నాడో॥రాజు॥ ౨

ముచ్చటమీరగను- శ్రీతొండూరి-యచ్యుతభక్తుడగును-మచ్చరంబు
లూర తన్నెనెకమీ- రెచ్చటజూచిన-నినకులోద్భవుడైన॥రాజు॥ 3

పురజనుల వాక్యము.

క॥ ఓముద్దుగుమ్మ వినవే। యామోహానగాత్రుడింటనార్యులు సతులున్। కామారు సన్నుతించగ। శ్రీమానినిశకునివ్రతము సేయుముదమునన్॥ *

వాక్యము.

ఓకొమ్మా యారుక్మాంగదుండు - తననూర్వ్వరుసతులతో గూడియాచార్యమంత్రిసుభటసమేతంబుగా శ్రీమన్నారాయణునకి సంప్రీతిగా నేకాదశీవ్రతంబు జేయుచు తనగృహంబున నున్నవాడు చూతువు రావమ్మా రావె॥ ... ... *

గీ॥ మూర్ఛిమొచటబోవసూచన లేకున్న। కళవళంబు జెందికాంత వేగ చింతజేగురింప చెక్కుటచెయిజేర్చి। వచ్చుచున్న దూతినిచ్చు జూచి॥ *

మోహిని వాక్యము.

క॥ ఏమే సుందరగాత్రీ। నీమోమున చిన్నగనము నిలచిన దేమే। భామా మణి రాజేంద్రుండేమని సెలవిచ్చెనమ్మ యుభరాశ్రమనా॥ ... *

దూతిక వాక్యము.

ఓ కల్కి! ఉల్లభుండగు రుక్మాంగదుండు నిన్ను గికురించి పంచశరుని బాణంబులకొప్పించి మించిన నెక్కుటతో నేకాదశీవ్రతంబు సేయుటకు బాల్పడి. ఆచార్యబంధుమిత్రమంత్రిసహితంబుగా తనపట్టపుదేవులనూర్వురం గూడి సంకల్పయుక్తుండై యున్నవాడు అచ్చోటికిబో వశక్యంబుగాదు గావున మరలివచ్చితి నన్నడంచిన దాన- నిన్ను జూచుటకే తండువచ్చు సందర్భాంబు మాత్రంబైన నామనమ్మునకు తోచలేదమ్మా॥ ... ... *

మోహిని వాక్యము-

దరువు- ఆసావేరి-ఆదితాళము.

మోసపోయి తేమి సేతునే- యేమో నామదికి- ముందు వెనుకతోచదాయె నే॥ మోసపోయి తేమి సేతు- ముద్దుగబల్కు మాటలకు॥ మోస॥ ౧

వలపు సిగ్గు నెరుగదాయెనే-నిశ్చయముని భూ - వరులమనసు తెలియదా యెనే-కలికి తాళలేను సామి- కదిసముంచి రాడాయెను॥ మోస॥ ౨

నిక్కమని నమ్మియుంటి నే-తాను నాపొందు- క్షమిష మైనవిడువననే నే. మక్కువమీదగల్గి-పక్క జేరియున్నాడని॥ మోస॥ ౩

బాసచేసి మోసగించెనే- నాదు కౌగిట- బాసిదానియిల్లు జేరెనే- వాని గాలొండూరిపుర-వాసునిభ కునికొరకు॥ మోస॥ ౪

ద్విపద.

అయ్యొ హాయికనేమియందునే కొమ్మ - నెయ్యంబువిడనాడె నే రాజ చంద్రుడు- డతివరోనాతండ్రియాడినమాట - కులుకంబునను మదికొనసాగన య్యె-నయినను నావంటిదానందముగను - నయ్యమాగాణమున ప్రాణనాథుని పొందు-నెడబాయ కనురతి నెనసెదననుచు- నెరనమ్మియుంటినే నీరజనేత్రి-వ రభోగ సౌభాగ్యవంతుడీరాజు - నన్నుమన్ననచేసినాడని నమ్మి- నన్ను తిలె క్కినజాణనటంచు- మురియుచు గర్వించి ముందు భావంబు - నెరవేర్చలేక పోనిచ్చితిః భుని- నిప్పుడు పదరుఁగనేమిసుఖంబు - కవ్వతగంధి నా కాంతుని బాసి- విరహంబు మది హెచ్చె వేసట వచ్చె - గరికరిమదనుండు గాల్చుచు న్నాడు- యింకనెక్కడి బ్రతుకే సొమ్మలేల - పంకజనేత్రియీ పాటభోల్వఁయు ను-నడవిగ్గాచిన వెన్నెలాయెనో యమ్మ- పుడమిలోనీయ్యాడు పుట్టున వృథ యు- నికమీదనినుడ సమించె చెడి వేళ్ళ - ప్రకటమైకను పట్టె భామాలలామ. యేమగుచున్నదో యీశ్వరునాజ్ఞ-రామ రాఘూ యెంతర ట్టితినమ్మ- ఫణితి చోతొండూరిబాలగోపాలు- నఃఖమధ్యలారనే నమ్మి తి నమ॥ *

ఉ॥ శ్రీకన్య శైలసమత్కల జశేఖరుడీన్య పుడిట్టి సూహిణిం । జేకొనిచూ డకీగ్యహాము జేరెముదంబునదీని జూచుచుఁ బ్రాకట మెప్ప నాసనన భంబుననుండగరాదటంచుబల్ । జోకగనేగెనో యనగ సూర్యుడు పశ్చిమ శైలమెక్కె నే॥ ... ... *

క॥ జగముల జీకటిబర్వెన్ నగనత్త్రములు మింటధళధళమెయిన్

మరువళులమొఖముకడగు । తొగరాయడు వగలుగుల్క దూపురానబోడ
మేర॥ * * * * * * * *

మోహిని చంద్రుంగాంచి చింతించుట.

దరువు - మధ్యమావతి - ఆదితాళము.

చందురుడుదయమాయెనమ్మ - ముద్దులగమ్మ - చందురుడుదయమా
గొనమ్మ॥ మందమారుతము - ముందువచ్చెనే - మందు నోర్వనా - కుందర
దనా॥చం॥ ౧

కరుకు వెన్నెలమింటగాయ - ప్రియుడు రాడాయె - విరిసరములు భాగ
మాయె - పురహరుశిరమున - నుదుపడి నెక్కిన - దురుసున మెరయుచు - గరు
వముమీర॥చం॥ ౨

కంతుని మామయితడేనమ్మ - విరహిణిజనుల - పంతము సాగనియ్యడమ్మ -
దంతిగమనసే - కాంతముతో గురు - కాంతనెనయు గుణవంతుడుగదవే॥చం॥

సరసిజములద్రుక్కజేసితాం - డూరిపురి - హరిముద్దుసుతుని గొరను జే
సివరకీర్తులనుసుందరశేజుడని - చిరువెన్నెలపై - బగపుచునదిగో॥చం॥ ౪

మోహిని మన్మథ వేదనను బొందుట.

ద్విపద.

కాంతరోయినవమ్మ ఘనతచంద్రుండు - వింత గానుదయించె విరహుల నే
ప - నితనికి వోడు గానీ మన్మథుండు - పతిపొందు లేనట్టి పడతుల మనసు - ఛేదిల్లద్రు
ప్పాన భేరి వేయించి - మోదంబుతో ముత్తముద్దులుగులుక - కమ్మజాజుల మాల
ఘనము గా జుట్టి - తమ్మె గదైతురాయిత కొప్పదాల్చి - కుసుమరజంబు మ
క్కువ గంధములది - పౌసగగ స్తూరి చుక్క బొట్టుధరించి - సంపగి మొగ్గని
జారొప్పదొడిగి నింపునేల్లకి పూలనెరి దట్టిగట్టి - వగమీదు గేదగి వంకిణీ జెక్కి -
పొగడ పువ్వుల వాటుపొసగ వేవేసి - తుంటవిల్లును బట్టి తొవల బాణముల
జంట గా చివురాకు సరిమెసల్ నించి - దవనంపు కోగిరితలకు గా వేసి - రవణం
పు చిల్క గద్దియునై నెక్కి - కొదమతుమ్మెద నారికొమరు నెక్కించి - పదప

ఢిరొమ్మనిపరగ్రమోయించి-కుచములసందులకుసుమబాణములు- ఖచిక్కొ
నభిక్క-గడుగ్రుమ్మెనమ్మ-వనజాక్షితోండూరివానునిముద్దు - తనయుని
రవమాయె దాళితేనమ్మ॥ ... ... *

పంచచామరము.

హుటాహుటీగదిల్క-తేజినుక్క-మీరనెక్కి-బల్ పటావటిల్లనంగుణం
బుపట్టితట్టుచున్వసక-భటాభటాటుల్ చెలంగబాణబాడబాగ్నిచల్లనే - యి
టోయిటోయిటోగదమ్మయంబుజాస్త్రుడర్గనే॥ ౧

ఖణేనఠంఠణేనసిభేరికాదివాద్యరావముల్ -ధణంధణాయటంచుమ్రో
యఁద్రాణతోటికాభటాటుల్ - ఝుణంఝుణానినాదమొప్పఝూంకృతుల్చె
లంగగా-రణంబుచేయవచ్చెస్త్రీలఠావుజేసెమారుడు॥ ... ౨

మోహానిమన్మధునిదూషించుట.

కదుక్కదుక్క నేటిపుష్పకాండముల్ధరించియీ- నిరాపరాధిస్త్రీలమీ
దనేయమేరగాదురా- నిరాకరించిరాజురాకనిల్చెనారతోండుంకి - పురీషు
తో చెనింకనీదుపొంగుచాలుమన్మథా॥ ... ... *

దరువు- ఆరభిరాగము- ఆటతాళము

మారయిదిమేమిరా-నీదుజన్మ-మారచలమేలరా॥పోరనీపొంగనీ- పూ
లతులపైజూప-మేరగాదురపో- పోరనేరమే॥మార॥ ... ౧

ఇంతచలమేలరా-రాజునన - చెంతకురానియ్యరా - పంతముజూపె
ద-వెంతనిర్మోహాబ-రంతుసేయకురా-రవ్వాతదయయుంచరా॥మార॥ ౨

కంటగింపకుర-బాణముగుబ్బ- లంటనేయకుర-జంటలేనివాల్గంటినేచి
నహాతు-కంటిమంటచేత-నంటెగంటెదవీవు॥మార॥ ... ౩

వాల్గమదులైతిర-తొండూరిగో-బాలునమ్మితిరా - మేలరయీరీతి-బా
లామణులనేచ- మేలుగాదుగవారి- జోలిపోలేవుర॥మార॥ ... ౪

ఉ॥ నీదుధనుస్సుత్రుస్సిపడనీదుభటుల్గహానంబుచేరగా।నీదగుబాణము
ల్విరియనీతనువెల్లనుగాలిపోవురా- నీదళవాయిరూపుచెడనీదగుమామకృ

శించినపో వెనీ-వాదములేలచేసెదవు వారిజనేత్రులమీదమన్మథా॥ *

వ॥ రమణులమీదనేయబాగకారాతగుతామగవాడవయ్యునే । నుము
విడనాడలేకుఘనమావినుమాయనుమానమేలభూ । రమణులునిన్నుజూచి
నగరాపగరానిరురాకుబోడులకా । సమయగజూచెదేలమదనాయదనా
కపనం । నేయగకా॥ ... ... *

మోహినిచంద్రునిదూషించుట.

ఉ॥ మారుడుమంటమారివినుమాచెలి యీాతనిమామ చంద్రుడుక్,
కారుడు పల్లనయ్యునదికిన్క పహించివితపించసాగని । వాంగిటనత్రుటజూచ
గురు పత్నితో గూడినస్త్రీరకర్మముడుకా । సీరమున పల్లైనపాగరికింపురతాక ఒట
మంటికిగొయనే॥ ... ... *

సీ॥ ఈ కృప్తానరుడైన యందన గాని విపడుగు బృహస్పతి ఫలసం
ప్రసంప్రాప్తుడైన బుధుల్ సాటిపల్కిరిగానిహీనవైక్లవ్యయింతు ప్రచంద్ర
నగమాన సుతుడనివార్త కెక్కదు గాని గురుపత్నిబొందు గునుకాశివిచం
ద్రునస్మారకపకుడనిసభ్యతెన్నిరిగాని వొంగవేళచరించద్రోహచంద్ర। చె
డుగవనకున్నకైస్వరుశిరమునెక్కి- మణులగడలించియటువధూమణులనవి
జలక్షపాంగించియూరితిదులుపతనము। చాలచేసినమెత్తురాచందమామ॥

దరువు- శంకరాభరణము-అటతాళము.

చంద్రకళసాంద్ర-అపుర మోరి- చంద్రకళసాంద్ర॥ తారకేంద్ర- అపు
రామోరి॥ ప॥ నాడులేలరా-వేరామోరి చంద్ర॥ ... ౧

చల్లనైనవాడనరా- సుకుమారనా - వల్లచేరములేదులేర - సువిచార॥
అపురయోరి॥ చంద్ర॥ ౨

పంతా కెన్నెలకోర్వగలనా - తమివలన- లొందూరిహరికైనదాన -
న్యాయమౌన-అపురాన్మోరి॥ చంద్ర॥ ౩

మోహినిమలయానిలపట్పదపికాదుల దూషించుట.

క॥మలయానిలమాచలమా। ఫలమాయిటు తేగనీకుబలమాన్యాంనమా

యిటమానినపలలమటపడ-కలకాలమునీదురూపుగను పడక గదా॥ *

క॥ కీరంబారొదవిడకట- వైరంబా స్త్రీలసూత్రివల్లనుగుణులై। యీ
రీతిబల్కసాగిన- మారునినీవీపుమీదమరిరెక్కింతురా॥ ... *

క॥ కనినట్టివారినెరుగక। చనువునపాలించువారిజతగూడకయా- వన
వాసపుబ్రతుకిటువలె-భూమా యో శికముల్లారకడుకూతలిడరా॥ *

క॥ తుమ్మెదలారాశిరమున। దిమ్మురనఝ్రమోతలిడగదివిరిలివా
కమ్మనిసంపెంగపువ్వులు। ఘుమ్మనవాసించుచుంట గదవేపోరే॥ *

క॥ అంతటభువనాక్రాంత। ధ్వాంతముగమియించె- బత్తీగతులటు
తూరెన్। ఇంతగకమలంబులుమగిడి॥ కంతో మోదంబుజెంది చెనినుదుద
యించె॥ ... ... *

మోహినీవాక్యము.

దరువు- నాథనామక్రియ అటతాళము.

కరమెప్పకాకదలచరమ్మ-యీ-మరుని నేదనమాననమ్మ॥ ౧
రామధ్యానముసేయగమ్మా-యో-రమణికోకిలవేగునమ్మ॥ ... ౨
పుసుగుబిల్లులబిల్వరమ్మ- యీ-పొగరుచిల్కలుచనునేకొమ్మ॥ ౩
శైలయఫలలబిల్వరమ్మా-యీ-మలయానిలముపోవునమ్మ। ౪
చెంచకమ్ముల్లిల్లరమ్మ - యీ తుంపుతుమ్మెదంగొనగునమ్మ॥ ౫
తొండూరివారిదలచరమ్మ -యీ-మండలేశ్వరుడువచ్చునమ్మ॥ ౬

ద్విపద.

ఓరమణీమణిరోపాకీరవాణి- యీరీతిమరు బాధకెట్లుతాలుదును-పతి రాకనిశ్చమున్నటిప్రేమదప్పె-నతికళినాత్మకుండాయెమన్మథుడు- విరహమగ్గలమాయెవిభుడురాడాయె-గలువలిరవమాయెగదుఖారదాయె-చిలుకలుతొదసేయచెశివలపాయె- కలికికోవెలకూయగడియజామాయె చందురుడునుడానైసఖుడెడబాసె-నిదియేమివనిసేయహితవులేదాయె-బాంకించిరాడాయెపాలతిపోవిభుడు- నింకేమిసేయుదునింకీవరాకి- ధరణిరా

లుమాటదప్పరటంచు-నెరనమ్మియుంటి నేనెమ్మదిలోన-నిటుసేయుచేరు నేహితవుబోనాయె-మటుమాయకానిమమకారముగానవచ్చెమంచిదికా మ్మమర్యాదజెలిసె-నించుబోడిరోసంశయించనేమిటికి- రావమ్మపోదా బరాజుసన్నిధికి- భావంబునెనరొత్తబల్కెదనేటుల -నయశాలియగుచు న్ననశేసెనేని-క్రియవాడటంచువాక్రుప్పుడునతని॥ రాకనన్నగడునిరా రించినను- నోకాంతనాకతినోస్త్రులుచూడు దురితారినైన శ్రీశాంతనూ హరికి-నెరుకగావలెనమ్మహితవులోరమ్మ॥ ... *

క॥ అనిచెలినితోడం గూడుక। చనిరుక్మాంగదునిజూచి విసంబ్రమమొద ౯। వినయముమనమునజెనగొన। ననియెంగామధుకోస్త్రులరనలికలు మునర్గ॥ ... ... *

తరళ॥ శరణుసజ్జనపాలధర్మవిచారభానుకులేశ్వరా। శరణువైరిబి ంగసద్గుణజాలవంద్య-దిగీశ్వరా - శరణుభూసురరక్షవ్రతనిష్ఠాగరిష్ఠక్ష్మ ాదరా। శరణునతమందార నీకునుశరణుభూవలయేశ్వరా॥ *

వాక్యము.

ఇదిగోపదిశేలపదసంబులుమహాస్వామీ॥ ... *

గ్రాయుష్మంతురాలవై వర్ధిల్లవే మోహినీ॥ ... *

పరుపు పున్నాగవరాళి-అటతాళము.

ఇట్టికిపోదాము రారా-యేమినా ప్రాణనాథా॥యిం॥ తుంటవిల్తునిబా రిసేను-జంటబాసితాళలేను॥యిం॥ ౧

ఒక్కసారివిడనాడ-నొల్లననిబాసచేసి- పక్కనెడబాసినీవు- నిక్కడని ష్ఠయున్నావు॥యిం॥ ౨

కప్పురపీడములిచ్చి- కౌగిలించినిన్నుమెచ్చి- మెప్పుగానుం-జేటిదా సె-నివ్వుడువిడనాడితేమి॥యిం॥ ౩

శాంతనూరివానుడై న-భోయజాక్షుడౌకృష్ణుని-యుండనమ్మియున్న దానిని-యండబాసియుటనత్తురా॥యిం॥ ౪

రుక్మాంగద వాక్యము.

క॥ వినవే చెలియా శారద । ఘనముగ్ర ప్రతనిష్ఠ దీర్చెడు వేడుకచే । యస్యగ
త్రుసహించకమ్మ నను మోసముదలి కృపను సకలజగ ॥

మోహినీవాక్యము.

ద్విపద.

ఓ రాజ దేవేంద్ర నా ద మహేంద్ర - మారిబల్కె పలికి న్యాయమా
సత్యమైన సభాయసభ యనిన్నిచు - గణుతించి సాక్ష్యంబుగా మానె
ప్పి - కేళ మాపనుచు నీకిట్లు బల్కెదవు - బాపకేయిట్లుండ భావ్యమా నుస
దయములో నూత్యవంశపు రాజులెల్ల - సాపడి వాక్యంబు పలికి తురనుచు - న
మ్మకమున్నట మనమ్ము జల్లి నమ్మనే ల్లయిట్లాట నెనెగుగ - నయినను మీవ
ను ఋరాజులకు - మానసులంగుల్బేమయొంతలేదు - అవిహట్టులన్నారా
మానకీ వ్వగుడు - మదిరాడి సీతను మరి విడనాడి - పదినెలలుండె నేనాదీం
బుగాను - నిది గాక సల రాజుహితమైత్రి లేక - తన దరుయాలి నిర్ణయహోప్రొసి
నె సుకనింటవం నవించలేరా - యలహరిశ్చంద్రమహారాజకుర్య డల
మిబల్కి నిహో కరి టెగా నిడజా - యాలా టెకలి నాత్మలిమ్మహిపటుబు - నాలా
మణులనిట్లు బాధ పెట్టరు - తడయక మీవంశధర్మపద్ధతిని - పడకన్యహంబు
లోపలవిడనాడి - నను మోసగించి యానలి నాతులోన్న - జరుపు శతెగిగచ
లుపెట్టనేల - ప్రతమునిదొకమాటవైనంబు చెప్పి - హితమణిచుడు డెంది
మేరగాదు - నేటివ్రతంబు నింటికిగ్రంబు - మాటదప్పిన వాడుమగవాడ
భువిని - గరుతరతొంతూరిగోపాలకృష్ణ - నెరనమ్మియుండునన్ని టుసేయ
తగన॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము -

ఓమగువా మగవారి చెంతనిలుచుండి మా వంశంబు వారలనేక సత్యం
బుగావించెద విదిత గనా. అయిననొక మాట చెప్పెద వినవే భామా॥ *

క॥ విను మోహినిని తోబుట్టువమాటలు తప్పలేమి కని యకమది గోఘ
ముగు వ్రతము న్విడువను మనముల రగనిని న్నిడువమానినికనవే॥ *

మోహినిరుక్మాంగదుల వాక్యము.

గర్జరి - శంకరాభరణము - అటతాళము.

ఇంత క్రోధ మేల నీకు నినవ శశిలకోటియుంగని నామీద క్రోధమింతేనతే
నా॥ * ౧

నిన్ను జూచిన సుదతి నేను రారాజా - నన్ను గాంచి కోపమ తగున
వ్యాయనమోనే॥ ౨

కోపము మాపుగదు నృపేల - లేడి రావచ్చియుంత రాక నేయమేరకా
ద - రాజీవనేత్రి॥ ౩

తొలుత గల్గ ప్రేమ తెల్ల - గారమానెనబుద్ధి - నికడంగిన నత్తురి
దుమోహనక॥ ... * ౪

వనిత లేకమాటలు కన్న వ్రతము లెక్కువ - భీ - వినగ రావ్యమతులు -
ఎలనగునానే॥ ౫

ఎంతవారైన కొలుపు తప్పదు - యింతేనా వినగ - పంతము తోడెంత చేసి రం
తుచేయునే॥ ౬

అడవి గాయకుడనై లావైన నీమాటయా - పడతి నామాటయును
నే నెరుగుదునే॥ ౭

ఎంత జెప్పిన నను - నేయి బట్టి గా - వో - యుంటిని నీమాట నోర్వ
యుండ రానునే॥ ... * ౮

మోహిని వాక్యము.

ఉ॥ ఓ మనుజాధినాథ మనసూనగ బ్రహ్మరుద్ర దేవసంఘముల్ । ప్రేమను
సంయమీశ్వరులభీష్టవరంబులు చేసి దీవెనల్ । కామిని సౌఖ్యమొందెదను
కాపున నీ వ్రతమట్టులుంచినా । తోమదనాంగను ప్రార్థనముగా వేడుకజే
యు మిత్తరిన్॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము.

చ॥ హాహరిహరియెంతమంచిపలుకంటివె శ్రీహరివాసరంబునన్ । దరుణిమదంబుచేతనినుదాకొననగానిట్టుసంభవించెనే। వరమునులందరున్ నగవాసిగనేశపథంబుసేతునా । వరసుతునైనజంపెదనువారిజనేత్రి వ్రతంబుమాననే॥ ... ... *

మోహినీవాక్యము.

ద్విపద.

హరి హరీయెంతమాటాడితివయ్యా - కరుణయింతయు లేకకఠినభావమున-వరపుత్రు జంపెడివారలుగలరె- వరుసగానీకిట్టిదుమార్గబుద్ధి-వనములోనాగూపమై భువంబెల్ల - కనుగొనినాబుద్ధి కరగించిపొందె-యిటున్నుదోడ్కొనియింటికివచ్చి- మటుమాయచేసియీమాసినులోర్ధ - దనర నేకాంవ్రతంబని చెప్పి- ననుబాయుటకును నీన్యాయంపుమాట - పలికితివయ్యరూరాభానుకు లేశ- యిలదేవమునులారయీవార్తవినరె - యీపాపబుద్ధినాకింతయు లేదు-భూపాలతిలకనీ పుణ్యమిట్లుండనెన్నో వ్రతముల నేలమీదజేసి కన్నులుచల్లగాగాంతురుపతులు-వ్రతమునకై పుత్రువధియించువారు-హితమతిగలరెయీయిలలోనజూడ-పిల్లలమీదను ప్రియమెప్పకరుణ-తల్లికి లేకున్నదాదికిగలదె- యయిననుగానిమ్మికాలస్యమేల-భూనాధనీబుద్ధిపూర్వకంబుగను- బరువడిగాబల్కుపలుకులకెల్ల-సిరిగల్గుచుండెడి శ్రీహరిగలడు। ... ... *

క॥ అటుపల్కగవినితనచెం। గటిచిత్రాంగీవుజూడికడువేగమెవి । స్ఫుటగతితోధర్మాంగదు। నిటతోడ్కొనిరమ్మనిశ్చయ మెప్పన్॥ *

రుక్మాంగదవాక్యము.

వ॥ అహాహా యోరీచిత్రాంగీనా నాకొమారుండైన ధర్మాంగదునిపట్టి తేరారాయోరీ॥ ... ... *

మంచిదిబుద్ధిమహారాజా॥ ... ... *

సీ॥ ఒకవీధిలోబాలులకలంకవలై కొల్వనాటలాడు చునుండునట్టివాని। నంద నిముంగురులలికభాగంబునజేరి నటింపగాజెలగువాని । గనకంపుమొల నూలిఘంటలరవములు చెవులకువిందులు చేయువాని । పురిగోరుపతక ముల్ పొసగ పేరురమ్ముపై నటనంబు సేయగానలరువాని । మాటలమ్మ తంపుతేటలదీటువాని। ఘనతరంబైనహరిభక్తి గలుగువాని । భటులు చేప ట్టుకొనిపోవభయములేక। శ్రీహరినినెన్నుచునువచ్చె శ్రీఘ్రముననుl|

ధర్మాంగదుండు వచ్చుట-

క॥ నరహరికరుణాకరమం। దరధరముచుకుందవరదధర్మాధారా। హ రినారాయణకేశవ। శరణుసదానందనీకుశరణుముకుందా॥ *

దరువు- పున్నాగవరాళి - అటతాళము.

కరుణించుమన్ను ముకుంద- శ్రీ హరిపరమాత్మగోవింద ॥ హరిరూపధ రణసుం-దరదివ్యాభరణాభూ-ధరణమదాసుర-హరణర - మాధిప॥క॥ ౧

బుద్ధి తెలియని చిన్నవాడ నొకరి-బద్ధమైరముతోడ వాడ-బుద్ధిహీనయా ని- రుద్ధకేశవయే మో- పద్ధరి గాదండ్రి-పట్టి తెమ న్నాడు॥ కరు॥ ౨

మాధవాచ్యుత బ్రోవవయ్యా- యే - మేధ తెలియని వాడనయ్యా - శ్రీధ రాధోక్షజ- శ్రితజనరక్షణ-వేధోండపాలమ-హాధవవందిత॥క॥ ౩

అండజగమనమురారీ-యా-ఖండలనైరివిదారీ - పండితపోషణ-కాం డాజజాండక-చండిలనన్బ్రోవు లొండూరిపురవాస॥ క॥ ౪

గీ॥ ఇట్టులధర్మాంగదుండు సద్వినుతలమతిని । హరినిదలచుచురాగనా పురముజనులు । గుంపులై కూడి వెరగందికుపలయేశు । పుత్రుగనుగొనిత మలోనబొగసగనిరి॥ ... ... *

పురజనుల వాక్యము.

సీ ॥ చూడరే చెలులార చోద్యంబుననువారలేమి చూచెదరంచునేగు వారు । కొడుకుబంపనురాజుకోరి చేయను వారలేటికింపున నేటివారు।

మాటతప్పనివాఁడుమనుజేశుఁడనువాకునర్థనిచెప్ప రెవ్వరనువారు । కోటికైనపుత్రునిఁబోరిగొనెనను వారలతికాముకుండితఁడనెడువారు। బాలుఁడయ్యుమనపితృవాక్యపాలనంబు। సేయఁబూనెనునితనివిశేషబుద్ధి। యెంచశక్యముగాదనిమెన్నుచుండ। తడయకనుపోయితండ్రిము-దటననిలచి, *

వ॥ సాష్టాంగనమస్కారంబునాయనా॥ ... ... *

శీఘ్రముస్మత్సుతుఁడవైనధీల్లనోయిధర్మాంగదా॥ ... *

ధర్మాంగదవాక్యము-

గీ॥ చిన్నిప్రాయంపుబాలురునన్నుఁబిల్వ। ప్రొద్దుపోవుటకొఱకునై పోయియాట। లాడుచుండఁగదళవాయినేఁడువచ్చి। పిలచితెచ్చెనునన్నుతండ్రిగలచుటేమి॥ ... ... *

వాక్యము-

ఆహాహానాయనా చిన్నిప్రాయముగలిగిననాసాటిబాలురాటలాడుటకొఱకునై నన్నుబిల్చిన నేనచటికింబోయియాటలాడుచునుండఁగాను దళవాయిచిత్రగ్రీవుఁడువచ్చి తమరురమ్మన్నారని పిలచుకవచ్చినాఁడెందునిమిత్తమోయాజ్ఞయివ్వఁడు నాయనా। ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము-

చెప్పెనువినరాధర్మాంగదా-

ద్విపద॥

ఓరిధర్మాంగదశౌరిసత్పుత్ర - నేరుపమీరగానిన్నుఁబిల్చుటను-కారణంబునువినుకడగితెల్పెదను-నారాచుమునకువేటాడగాఁబోయి - యీరామనటుమూగినమేనుమోహించి-ధీరతనిటకునేదెచ్చినపిదప నొకవరిమెడకాయనోయింతియనుచు - ప్రకటించిపలికెనిబ్బరముగానుండి- హరివాసరమునిన్నెనరుదేరగాన-నికవుగావిడనాడియిటువాగతాను-వచ్చియీవ్రతమేలనజలాంచివేగ- మచ్చికననుబొందుమనుజేంద్రయనిన-కొడుకుజంపెదగానికోరినవ్రతము - విడువనేనటంచు వెలదితోనంటి · నామాటపాలింపునాపుత్రనీవు- నీమాడిగ్రతలగొట్టునిపుడునన్ను ...

ధర్మాంగదవాక్యము.

అహా నాయనా మనవి చేయుచున్నాను చిత్తగింపుము- ✻

ద్విపద.

శ్రీ తండ్రి వినవయ్య నాపుణ్యగామీరు - చేతోముదంబున జేసిన వ్రతము
ఉడుపగారాము వేవిధములమీరు - కడువేడ్క జెప్పిన కార్యంబు సేయ - నింతే
మాత్రమున నను నిదిగొప్పగాదు - వింతశే తండ్రి చెప్పినమాట సేతు - సత్పు
త్రుం డనువెల్ల సహజధర్మంబు - సత్పుణ్యమార్గంబు సమ పూరుష వంశ - రీతల్లిపల
నవాకీ యాత్రము క్కొ - నో తండ్రి తడశేల యొగిని గానిమ్ము - వెన్నుడో తాం
ఘ్రినేణుగోపాలు - డన్నిటికిని తాను సదిగాయున్నాడు॥ ... ✻

క॥ అలరగ తనపుత్రుం డిటు। పలుకుచునుండగను ప్రేమ బట్టగ లేకన్। బి
టువరి వ్యధ చే సంధ్యా। వళి మోహినిన ట్టిచూచి పదరుమ బల్కెన్॥ ✻

సంధ్యావళి వాక్యము.

(రుస్వ)- మారువరాగము-ఆదితాళము-

ఎంత మోసమాయెనమ్మ యింతి పోనాకొడుకు నిపుడు పంతముతో రా
జ్యుబట్టి- ప్రాణములు వదలియున్నాడే నమ్మ॥ యెం॥ ... ౧
మొండ్లు వ్రతము లేరుచేసి - చిన్నిబాలు గంటినమ్మ - యున్నాడొకడే
మోహిని బంగరు నగాపు వొప్పజెప్పలేనా॥ నె॥ ౨
ఎన్ని నాప్పులు పీలుయి- పండగను మాచువారలు న్నా- రిమ్మారిసిలి
వలకోరను- నిటులను తనిమనుమరెవ్వ॥ రెం॥ ౩
వారిజాక్షు గారాత్రిత్తోం - దూరి కౌరి మొందున్నాడో - ఘోరమైన
యీకార్యము- వారించువారెవరోకాని॥ యెం॥ ... ౪

క॥ అనిపల్కి పుత్రమోహము। పెనగొన మోహినిని జూచి భీమ ప్రభా
వం। బున సంధ్యావళి యనియెన్। ఘనరోషము పెనగొనంగ గళవళపడు
చున్॥ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

ద్విపద.

అయ్యయ్యో యిదియేమియాశ్చర్యమమ్మ - యీయ్యాగడపు మాటలెం
తైన గలదె - నాతోన మునికి నీ నాలియు బెద్ద - భూతంబు జను దెంచు పాలుపనత
చ్చె - నెన్ని వ్రతంబులు నెన్ని దానములు - చిన్ని బాలునకునై చేసితిగదరె। నా
కు ముద్దులు చూపు సుట్టి ప్రాయమున - నీకుమారునికిని నిటు సంభవించె - బుట్టిన
ప్పుడె వచ్చి భూసురులెల్ల - బట్టాభిషిక్తు డౌ ప్రబలుడటంచు - బల్కిరిగాని
యీ బాలుడు వేగ - నల్కతో తండ్రి చే హతుడౌనటంచు - నావగిష్ఠము నీంద్రు
డైన నాతోడ - నీ విధ మానసనియుటువల్కడయ్యె - నా వరపుత్రుని నా ముద్దుసు
తుని - నీవిధి జంపగా నెటు చూతునమ్మ - పలు నోములజన్ని పట్టిని దెచ్చి - పాలిం
పదని నొమ్మున బెట్టవలసె - నెక్కడి మోహిని యెక్కడి రాజు - ఎక్కడి యీ
మోహమే జూడ లేను - కావ పుత్రుండు నొక్కడు చిన్నివాడు - దైవమా
యీ బాధ తప్పింపరాదె - అష్టదిక్పతులార యమ శేంద్రులార - శిష్టసన్ముకా
రచేపట్టగయ్య - యిటుకత్తి నాత్మ రాలెవ్వరు తేరు - మటుమాయగాను నీ
పుల్లడి బెట్టి - గాని దైవంబదెక్కడ బోయినాడొ - శ్రీనిందుతోం దూరె శ్రీ
హరిగలడు॥ ... ... *

దరువు - అసావేరిరాగము - అటతాళము.

భామలార నా - బాలునికిని నే - డేమి శ్రమవచ్చెనే ॥రామరామ నా - రమ
ణునకు నుజాల - ప్రేమ లేకపోయె ॥నోయమ్మా॥ ౧

కుటిలబుద్ధులుగల్గు కొమ్మ - మాటలు విని - నటమొటులో తురానమ్మ - చ
టుల పరాక్రమ - సింహమా నృపతిత - నెటు సమ్మతించెనమ్మ ॥యో॥ ౨

కొమ్మలార ముద్దుగుణ - రత్నమగు చిన్ని - ధర్మాంగదుని పాకి - నెమ్మది
లోనే మా నెగులుబట్టెడి పాన - కమ్ములో బుల్లాయెనే ॥యో॥ ౩

బిడ్డలుగల్గునట్టి - బింబాధరోష్ఠికి - బెడ్డ కార్యములో చునా - గొడ్డురా
లుగాగ - బిడ్డనిదుని మేటి చెడ్డ కార్యము జెప్పెనే ॥యో॥ ... ౪

మంతీశ్వరునకు - మమతగొటువచ్చు-నండజనేత్రులార - లోం
దూరి శ్రీకృష్ణు-నిండుమనంబున-దండిగా నమ్మితినే॥ యో॥ *

చ॥ కటకటబ్రహ్మకెంతపగకల్గెనొ నావరపుత్రుమీదనీ। కటిలపుబుద్ధి
యిచ్చివినగూఢనిభావము ప్రాణనాయకుణ్ణి। నెటువలె నర్పరించెనిక నేమను
దానను రామరామ వా। నిటుశపి యింతునా మకిసిప్పుడు శౌర్యముగల్గ
భామినీ॥ ... ... *

వాక్యము.

ఓయమ్మా యీచతుర్ముఖునకు నెన్ని జన్మములకు గొంగగల్గియుండె
నో నాకుమారుని చంపుటకు నావలె గట్టిమనస్సు పట్టేసినాడు కదా
నామనస్సునకల్గు దిగులుదీరుటకొరకునై యాబ్రహ్మదేవునకు కెప్పుడు శాపంబి
చ్చెదఁజూడవమ్మ చూడవే॥ ... ... *

గీ॥ బాలికామణిరొయికమీదభక్తవరులు ప్రేమచే బూజ గావింపప్రియ
ము లేకయుండు యుగంబులందైన మనిష్టుపులర బొమ్మదేవగారి లేకపోవుగాక॥

దూతి వాక్యము.

ఓతల్లి బ్రహ్మదేవునికి నిర్నిమిత్తముగా శాపమిచ్చితివి యతండేమి చేసెనే
నీ పరితాపము గానిప్పుడు నను వచరించి వేడుకొని యీబాధ నివారింపఁజే
యుమమ్మా॥ ... ... *

సంధ్యావళి వాక్యము.

ద్విపద.

భామరో వినవమ్మ పాపాత్మురాలు - నామనోహరు చెంతనటియింపవే
లే - గళలూర మరుకేళిగదియుచు జాల - మోహనమున మెమిత్తంబుచేసి - వి
డెములో నిచ్చి యీయాకరసంబు బెట్టి - వడువాట్లుమారికిపసగలమందు - లుం
డును లేదన్నను ర్వీస్థలమున - బండవంటికృపాలుపట్టినిజంప - నూహించు
నటవమ్మ రొహా ముద్దుగుమ్మ - సాహసంబలరగాచంపలంమ భూపాలుడై

ట్టులబోసగనామనవి-యీపట్లవినుమటియిష్టంబుగల్గి - యయినసునా నే
చూచానట్టులబలికి-సాయహూంగణమునజెప్పినను బాలకరుణ - వృట్టుకోయిక
మీగుపోడముపవసె- యిట్టికష్టంబునుసేయుగమందు గలిగియున్నదోకాని
కడువివరించి - పలుకరేయోయమ్మబంగారుబోమ కలకంఠితోండూరి
కేశవ శ్రీకృష్ణుడిలను గనున్నాడోయిటు తేవాకస్త్రీ॥ *

సంధ్యావళి వాక్యము-

క॥ వరకరుణాసాగరిణా। ధనుతసూర్యాన్వయమూర్ధన్యత్రేశా। పు
రహితసుజనపోషా। గుణంటిని ప్రాణనాథ వినగానుమనఘా॥ *

వాక్యము-

పరిశీలసాష్టాంగనమస్కారంబులు ప్రాణనాథా దీఘతానుమంగళిష
ప కొంయునిగి తనువగ్గివాందేభామా। ... ... *

క॥ పసివిరసమాట లిన్నాడు। వనితలు నాతోను జెప్పవచ్చితిమీరుగా। ఘు
సు వనాంగలబ్రోచెడి మనుజేశులు సుతుని భిక్షమడిగెద వినవే॥ *

గద్యము తోడి రాగము - ఆదితాళము.

ప్రాణనాథా కరుణించు॥ ప్రాణనాథయీ-బాలునిదనువగ - జాణత
నముగా-జాలినమ్రమెక్కెద॥ ప్రా॥ ౧

పసిబాలుండని - భావనచేసిన- విశదముగాహరి - నొసగును మోక్ష
ము ॥ ప్రా॥ ౨

నిన్ను బ్రోవుమని- యెన్నదతోండూరి - చెన్నకృష్ణునకు - మన్నగభ
క్షుడు॥ ప్రా॥ ౩

రుక్మాంగదవాక్యము-

క॥ వినవే భామామణినా। తనయుడు వగవాడు గాడు ధర్మాత్ముడు నే
నానతించు వ్రతము కొరకై - మని మెగసెడమాట తేలతో యిల్లాలి వినవే॥ *

వాక్యము.

ఓభామా ధర్మాంగదుండు మహా వివేకవంతుండు నాకు తెలియనిమాట

కలవాయయినను వదలించెదర - నీ మోహిని వచ్చి వ్రతము చెడుపుమని శ్రమ పెట్టు
చున్నది గనుక వ్రతము విడుచుటకన్న! సుతుని వధియించుటకు నియోగించిన శ్రీ
హరి వచ్చి యితని రక్షించ సుమనసు పూలు కురియుచున్నవి చెలి॥ *

ద్విపద రాగము.!

మానవాధీశ నా మాటలు మానవె - పూని వింతలు గాగ బోలును మదికి -
గాని యాలోచన చేయగదవేమొ - బెట్టుగా నుపైనం బెట్టుకడ నేద తెలుపు - నా
మాటలు నేరను బాలుని విడువ - పూని మొక్కిన నానను - కాని వారి మాటలు
వినక డగ్గి యేరీతి ముద్దు సూనుని యీవంటి - వానిని మెదవేలా - నా మాట
లు నేరను॥ ... ... *

రుక్మాంగద వాక్యము.
ద్విపద రాగము.

ఓ రాజవదన లోకోత్తరమైన - శ్రీరమణుండగు నా వ్రతము కారణ
ఫలితకార్య మిదెంత - సారసాక్షి రోవినవే - నా వ్రతము నెరుగ నేనుగలే
కుపె - మీ భక్తి గల్గిన - వారికి ఫలమిచ్చు - నాకీమ నెనరా గొనుమా శ్రీకృష్ణు
డు - సారసాక్షి రోసినవే॥ ... ... *

సంధ్యావళీ వాక్యము.

అమ్మయ్య నా ప్రాణనాయకుండగు నీ రాజేంద్రుండు నెలవిచ్చిన చ
లోక్తి గల్గిన బుద్ధి లనుమను స్వర్గము చేసియుండెదనని తలంచిన మా
యొకరీతి గాపునం బుద్ధి గ్లుమనేని నెత్తుపై రింతునమ్మా *

దరువు - ముఖారి రాగము. ఆట తాళము.

ఇంకెట్లనమ్మా - మనసునిల్వ - దింకెట్లనమ్మా - యిభ రాజగామిని॥ సంక
టమును దీర్చుగ - సరసులెవ్వరో కాని॥ యిం॥ ౧
నే జేయు మనవి - వినడాయెను - రాజేంద్రుడు - తొందని - తా జేయు పూజా
ఫలముస - హజమై చెల్వొందె కార్యము తథ్యమనుచు బల్కె॥ యిం॥ ౨

తొండూరిహరిని- భక్తితో నా- తొలగకమదిని - నిండుగనిల్పెద - పుం
డరీకాక్షుడా- ఖండముగనం- ఘుంటిరక్షించుమిక్కిలియుం॥ ... *

మోహినీవాక్యము.

ఓస్వామియెట్లనైననవాలునిరక్షింపవలెను ప్రాణనాథా॥ *

రుక్మాంగదవాక్యము.

వినవేభామయింకమారుమాటపల్కిన నన్నుచెందనిదానవౌదువుగ
నుకయికనిబ్బరంబుగానుండవేభామా॥ ... ... *

సంధ్యావళివాక్యము.

ద్విపద.

హాదైవమాయెంతయాగడంబాయె - నాదైతనకు ప్రేమయగుమా
త్రమైన - కొడుకుపైలేదిట్టిర క్రూరకర్మంబు - కడువేడ్కజూచుటకష్టంబు
గదవె - బిడ్డలుతేనున్న పెద్దసుఖంబు - చెడ్డగదాకర్తిచెడుటయుకొమ్మ - పూ
ర్వమందెవ్వరిపుత్రులజూచి - యోర్వగాలేకనేనుండితినేమొ - యీజన్మము
ననింతహీనభావంబు - నేజూడగల్గనేనిషాప్పరణముగ - కటకటానగవా
రికై నన్నునింత - దిటమైనవాగ్రతంతెంతటవద్దు - కంజాస్యలాగయిగార్యం
బుదీర్పు - కంజాక్షుడైనయాకంసభంజనుడు - గానియితరులవల్లగాదుత
లంప - హానందనందనహాభక్తరక్ష - హాదీనమందారహాశ్రీధర హాదేవ
దేవమహాదేవవంద్య - యెంగునున్నాడవోయీభాగ్యమిపుడు - అందరు
చూడగానపరాధిబ్రోవు - పుండరీకాక్షనాపుత్రురక్షించు - తొండూరిశ్రీ
కృష్ణదురితాపహరణ॥ ... ... *

దూతివాక్యము.

— ఓకొమ్మారుక్మాంగదుండేమిచేసినయేనియింతటికిమూలము మోహిని
గనుకయాయమనైనను వినయభావంబున వేడుకొన్నట్టైననీబాధతప్పును
గదతమ్మా॥ ... ... *

సంధ్యావళి వాక్యము.

అహో మంచికార్యమే వేళకెంతయనుభవము కావలెనో ఆ వేళకంతయనుభవము కాకపోదు గనుక యయినప్పటికి పోయి వేడుకొందము పదవే పదవే॥

క॥ నిత్యము బుద్ధ్యర్థము జేసెద। తొత్తుకు శివమెత్తెనే నీ యొయ్యారమైననుతా। సత్యగ్రముక్తకమానును। మత్తచకోరేక్షణా సమ్మునగనవే॥ *

వ॥ అని మోహినిచెంతకుఁజని॥ ... ... *

ఉ॥ ఎంతటి ప్రాజ్ఞవైతివిగదే మృగలోచన నాకు మాకునిం। కంతల గొట్టి రాజునకు వాక్యములిట్లు మదిబోధచేసితి। వింతటి సంగనాటివలెపెడమ సేయుచున్నదానవా। పంతము వద్దు బాలునకు ప్రాణములిచ్చి యశస్సు గైకొంగదే

వాక్యము.

ఓ మోహినీ రాజు నీకు నెంత చనువిచ్చినను న్యాయమైన కోరికలు కోరుకొనక సవతికాని స్వంతనభావంబునను బాల్యడి నా వరపుత్రుని చెఁగ పుణ్యము నని నీకు నెంత సంతోషమా యమ్మ యిప్పుడైనను కరుణ పుట్టుటను రాజుతో వినయంబుగా గొన్ని మాటలను పలికింపవమ్మ॥ ... *

మోహినీ వాక్యము.

ఉ॥ చిన్నతనంబె కాని మది నిగ్రహము కల్గిన మాట నేగనో। పన్నగవేణి నీ దయకు బాత్రత గల్గిన దాన నాపయిన్। గన్నది తేల చేసెదవు పుట్టిక శ్రీహరి యానబాలునిన్। నెన్నటికైన గ్రుంపుమని చెప్పినదానను గాను స్వామినీ॥

ఓ యమ్మ వ్రతము విడి నిన్నన్ని పొందుమన్న నేను చేయుకొన్నందుకు చేత శ్రద్ధిపూర్వకముగా రాజు పల్కిన పలుకులే కాని యెంతమాత్రమైనను నేను చెప్ప లేదమ్మ॥ ... ... *

సంధ్యావళి వాక్యము.

క॥ వ్రతభంగము గావించిన। నతిపాపము గల్గునమ్మ యటివానీపుర। వ్రతపాంతము జేయుమటన। వితరణగా రాజుతోడ వివరింపగదే॥

మోహినివాక్యము-

ఎంతపనియయినవ్రతము నేయుమని నేను చెప్పుటకుమనస్సు నిచ్చయిం చదు- కావుననవ్యేడికార్యము కాకయేలపోవునమ్మ॥ *

గీ॥ ఇటులదైవంబులనుమదినెన్నుకొనుచు । మనసుపదిలంబుచేసి యామానపతియు। గోస మోహంబుతాపంబు నేపుమీర । మోహినీదేవికనుగొనిముదితపల్కె-॥ ... ... *

సంధ్యావళి మోహినీదేవులసంవాదము-

ఎవ్వరేనీకిప్పుడిందువచ్చిరాజు-దర్వాలు నేయసీ- చెపతవే॥ ౧

అక్క-ఔ.వ్వరైనదినీ:వెరుగకనీవిట్లునొవ్వబల్కెదవిది మంచిదే॥ ౨

ఓసి- మంచిదానవని - యెంచినవారెవరు - కొంచెపుబుద్ధులు-మానవే॥ ౩

మంచిమాటలన-మ్మించితెచ్చెను-రాజు - కొంచెపుమాటలు- పల్కకే॥

ఓసి- తెచ్చితేనెమాయె- తెగువతోసభలోన- తచ్చనలాడుట- తగునటె॥ ౫

అక్క- మచ్చకంటిగోనీవు-మానస్థురాలవు - విచ్చలవిడిచెయివి-సరకే॥

ఓసి-విసురుల నేటివాన-ఏలాగుబొంకించి-మనిబూపినేరేమ-లమ్మకే॥ ౬

అక్క-పసురుమాటలచేత - ఫలమేమెయోయమ్మ- వసుధలోనీ వెంత-దానవే॥ ౭

ఓసి - నాయెంతదానవై-పాయకసులుగొంతు-కోయించ నేటికి-కొమ్మరో॥ ౯

అక్క-న్యాయముదక్కినీ-పీ యెడబల్కవు-కోయించుమను వారలెవ్వరే॥ ౧౦

ఓసి-గళమునవిసముంచి-కడుతీపుమాటలు - పలికినఫలమేమి-భామిని

అక్క - కలకంఠివిషమేమె - కడుతీయదనమేమె తెలియదునీవైన-తెలుపవే॥ ౧౨

ఓసి-వేలుపెట్టినకరువ జాలవుబలుచిన్న-బాలవునీకిన్న-పలుకులు॥ ౧౩

అక్క-బాలనైననీవు పట్టిచెంపలుగొట్టు-జాలినదానవు-సఖియగో॥ ౧౪

ఓసి-ఆటబోగము దాని-దీటుగగుఱ్ఱాదు - మాటలు నేర్చిన-మగువవే॥

అక్క-- మాటలకవ్వలి-మాటకునేమైన-బాటిగజెప్పవే-దరికమే ౧౫

ఓసి - యెంతమాటంటివే-యీసభలో పల-రంతులమారి వే- రాకాసి॥

అక్క-- యింతమాటలుపల్కె - దేమమ్మ నాతోడ - నెంతరాజసమునీ- కె ౧౬

క్క - నే॥ ... ...

ఓసి-వ్రతమువిడిచిపెట్టి-వరియింపుమనియెద - పతికామసామాన్య-వై ౧౭

తివే॥ ... ...

అక్క-- వ్రతము సేయుచుపురుష-వాంఛలేకుండిన- సుతుడెట్లుగల్గెనే- ౧౮

సుతిరో॥ ... ...

ఓసి- మూఢలేనిదాన- సుతుడున్నాడనిచాల-వేడుకచంపనూ-హించితే

అక్క-- కోడిగములకేమి-కొడుకునుజంపెడి- వారేడనుండిరో వివ-రింపవే॥

ఒసి- యుంజేసకడియూని-కష్టమా. యక్క--పంజులకమ్ములు- చూచుకో॥

ఒసి-సిరుసొమ్ములేమి-తక్కువే.అక్క--రూకలుకల్గిన-మాటలా॥ ౧

ఒసి.అక్కయనుచునన్నబిల్వకే-యింత-వెక్కసమైననుబిల్వ ॥ ౨

ఒసి - కిలువమున్ననాకు-కొదువటే-నే.వలచివచ్చుటనీకు-కొదువటే॥ ౩

ఛీ-యెంతసిగ్గులేనిదానవే-నీ- వెంతబిడియపురాలవే॥ ౪

నీ- వెంచనగబోట్లమారివే-ఒసి-కంచిలోచెయిగడిగి-నావటే॥ ౫

ఒసి-గొంచమంపసల్లకంతలే-న- న్నెందినమగనీకుకొంచా॥ ౬

ఒసిగొప్పకొంచెమునీకుతెలుసునా-బా-గొప్పనిమాటల- నాకే॥ ౭

ఒసి-తొండూరిపామికి-తెలుసునే వాని - యడమ్మి యున్నదానా॥

గీ॥ ఇటులదశనతులిద్వరునీష్యతోడ। బట్టగాపనిరోషసంఘరితుడగు

చు। వాలుచేబూనియాసభవారుచూడ । సుతునిదెగవ్రేయగమకించె। న

తమునకును॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము.

అహాహా యోయి ధర్మాంగదా యేమి నాయనా - వ్రతము కొరకై మోహినికి మాటయిచ్చిన ప్రకారము - నిన్ను వధియించుచున్నాను గదిలెదబుగా హరిభక్తి వదలక నామాట దక్కించి కీర్తి సంపాదించరా యోయీ॥

మంచిది బుద్ధి నాయనా॥ ... ... *

చ॥ నరహరి మాధవా కమలనాభ జనార్దన వాసుదేవ శ్రీ। హరి పరమాత్మ కేశవ మురాసురభంజన భక్తపాలనా। నిరతము నీ పదద్వయము నే భజియించెద నన్ను బ్రోవవే। వరదను కుండ దీనజనవత్సల భూమిజ చంద్ర దర్శనా॥

రుక్మాంగదుండ తనపుత్రుని జంపబూనుట-

క॥ అని హరి నిదలచు బాలుని। గనుగొని రుక్మాంగదుం డపుడు వేగమెకత్తి। ని శిరము మీద వేయగ। తన చేఖడ్గంబు విరిగి ధరణిపై బడియెన్॥ ... *

వ॥ తురిలి వజ్రాయుధ సమానంబగు తన చేతి కత్తి పొడిపొడియై ధరణిపై బడిన విస్మయంబు జెంది సభాజనులు చూచి యాశ్చర్యంబు నొందుచుండ కోపము హెచ్చినవాడై॥ ... ... *

గీ॥ తిరిగి మరియొక ఖడ్గంబు తెగవ మీద। నొడిసి బాలుని ద్రెట్టి యిదియు గరి బ్రేయ। గంధమాలికల మెడగప్పుకొనియె। గాని తెగడ దొర్కె శ్రీహరి కరుణచేత॥ ... ... *

రుక్మాంగదుండు పుత్రుని హింసించుచుండ - విష్ణుదేవుండు ప్రత్యక్షంబై యెను అవ్వుట- ... ... *

ద్విపద-

క్రూరులబాలుని కట్టి హింసలు పెట్ట - పటుగతిపై వైకుంఠపదమున దిగి - గరుడవాహనమెక్కి కమలనాభుండు - సరసలక్ష్మీదేవి సహితుడై శంఖ-చక్ర గదా ఖడ్గ శార్ఙ్గాయుధములు-విక్రమస్ఫురణచే వేగధరించి - నారదసనకసనందన ప్రముఖ- వారంబు చేర్పకై వాతంబు సేయు - దేవదుందుభులును ధీర వర్షాయ- హావభావములరంభాదులు నాడ - నసగిన భక్తి తో నెల్ల దేవత

-కుసుమవర్షంబులు కొనవరొప్ప గురియ - భావంబులోఁ జిన్నబాలుని బ్రో
నావి దేవా హరి కప్పుడు వచ్చె। ... ... *

దరువు - మధ్యమావతి రాగము - ఆదితాళము.

శ్రీగరుడ వాహనుడై వచ్చె నపుడు - వైకుంఠవాసుడు - శ్రీగరుడవాహనుడై వ
చ్చెనపుడు॥ నగలు గజగిబిగి - నగుమొగమున నా - సిక నగోచరుడు - కనకమా
ణామున శ్రీగ॥ ౧

మునిసంఘములు వెంటనడవ - దేవతలెల్ల మునుకొని చేరి బ్రాంకృతి - వెలి
గ - వినయమున నుతసు - వినుతించి నక్ష - త్రసంబ్రోపగమిం - గనకేర్కొ
రి॥ శ్రీగ॥ ౨

ధరణిజనులు తను జూడ స్వర్గపుల చేతం బరుల సంగీతములు బాడ
ఘనరవ కిన్నరులు గరుడులోఁ గ - వరులందరు చేరి వినుతింపగ॥ శ్రీ॥ ౩

ఊరివారలు మోదమునను - పురవీథులందు - నీరాజనము లివ్వగాను
నాగకాంతలు సు - సేవింపగ పంకగొరికల నొసగం - ఉరికి ప్రకటించుడు॥ శ్రీ॥ ౪

సీ॥ ప్రస్ఫురత్పైనొప్ప బాలభాస్కరు కోటి తేజంబునను మించి తేజమునను
తుల్యతోఁ గల రాయని గరుడనగు మోముగలవాఁడు రహి మించు కనుల నేత్రము
లవాఁడు । శత ప్రాపావళి తోటిం లడంబుగ తిరోపస్థైనొప్ప గాంగ నాంబర
మువాఁడు । పాలు పొందు పటువటు భుజాజములుగలవాఁడు ఘనశంఖ
చక్రములవాఁడు । ఒరుసురహిరయుగలసత్ప్రావార । కటకపులంగల
వాఁడు కమలగర్భు । గనిన నాభసరోజంబుగల్గి నట్టి । ఘనుమురు ద్రుంగదను
ఁ సాక్షాత్కరించె॥ ... ... *

ఇట్లు ప్రత్యక్షంబై॥ ... ... *

గీ॥ ఓరి రుక్మాంగదాఖ్య కుమారతిలక । హింస సేయంగ వలదనూ
హింసమదిని । కోరుమే మైనవరములు కోర్కెలలర । నీప్సితార్థంబు లిడ
గా నీకిచ్చువాఁడ॥ ... ... *

వాక్యము.

అనినపులకాంకితశరీరుండై రుక్మాంగదుండు॥ ... *

శేషపర్యంకవిరాజితా॥ శరణు రమాధిప సర్వజనాధిప సర్వగుణాకర చక్రధరా। శరణు మృగేక్షణ సామజరక్షణ సన్మునిసేవిత సాధునుతా। శరణు సురావన సజ్జనపాలన శత్రువిదారణ సత్కరుణా। శరణు దయాకర శాత్రవభీకర సత్యజనాదర సౌఖ్యకరా॥ ... ... *

రుక్మాంగదవాక్యము.

పదివేలసాష్టాంగనమస్కారంబులు మహానుభావా॥ *

విష్ణువాక్యము.

దీర్ఘాయుష్మంతుఁడవై వర్ధిల్లవోయి రుక్మాంగదా॥ ... *

గీ॥ మీరులక్ష్మీసమేతులై కోరికలర। నాదుగృహమునకరుదెంచినది యెచాలు। నిత్యము [illegible]బునా కేలసతతమందు। నీపదధ్యానమాత్మ లోని [illegible]పవర్యా॥ ... ... *

వ॥ అంత రుక్మాంగదుండు శిరివినయంబున దండప్రణామంబు లాచరించి నిటలతటఘటితకరపుటాంజలిబద్ధుండై యిట్లని స్తుతియించె। ... *

చూ॥ శ్రీమత్సమస్తమునిజనసంస్తూయమాన ప్రభావ విభాసితా। శ్రీధరా కౌస్తుభకావలయోజ్జ్వల [illegible] కాశ్మీరముద్రాంకితభుజాంతరాళా। ప[illegible] వవసనసిలసితమణిగణ కింకిణీరణితకాంచీ పరివేష్టితమధ్యభాగా। ఘోరాసుర సంహారావిక్రమియహోరా సజ్జనధీరా। ఘనగంభీరా నిరుపమగుణాధారా। వేదోద్ధారా మృదుసుస్మేరా సజ్జనహితానంద [illegible] దివ్యనామా। వైకుంఠధామా వజ్రవైడూర్యఖచితకనకకిరీటహారగ్రైవేయకమకరకుండలకౌస్తుభకేయూరమణినూపురకటకోర్మికాద్యపరిమితదివ్యభూషణాలంకృతా। అతసీకుసుమాభశరీరా - ద్విసప్తలోకావృతానేకకోటిబ్రహ్మాండభాండపిచండిల సర్వజనాశ్రిత శ్రీతొండూరిపట్టణపరిపాలా శ్రీవేణుగోపాలా రాధికాలోలా పాహిమాంపాహి॥ ... *

విష్ణుదేవుని వాక్యము.

క॥ ఓభక్తవర్యాంగదనృప। మారాసిగుణముజూచెమదిసింపలరఁగా। గో
రికలిచ్చెదనీకును। పరమునిధిమానవుండవుదీర్ఘబలునిమషుక్తిగా॥ *

ద్విపద.

ఈరీతి బాలునకింపుగా బల్కి - నారాయణుండు భూనాథునిజూచి -
యో రుక్మాంగద యో ధర్మనిరత - సారవ్రతాచారసత్యమానసుడ - ని
శ్చయుండైన నీసుమెచ్చితిని - ఘోరదుర్గమములఁ బొందవు నీకు - నింత తే
గువజేయ రెవ్వరు భువిని - సంతతంబును చాల సౌఖ్యముల్ గలుగు - నీపు
త్రుడ్రనయజూచినీ రాజ్యము నిడ - ప్రాపుగాపట్టంబు బాగొప్పఁగట్టి - నీపు
వారిధ్యాననిష్ఠతో నుండు - భావంబులలరని భాగ్యాలగూడి - యీ దేహ
ని సౌఖ్యమెలమి దేరింపు - నీమహాత్రవ్రతమెల్లఫలించె - మెచ్చితికడపట
మేవిని నాథ - యిచ్చెదవైకుంఠ మేనునీకని యె॥ ... *

క॥ అంతట రాజాంగదరుండు। సంతోషము దీపింప - సౌఖ్యోన్నతి
శ్రీ। మంతుండగు నారాహరిని। నింతులుగపూరహితైనెతి వేడ్కన్॥

మంగళహారతి - అదతాళము.

మారుతిమతసుత మారునకు - ధీరునకధికం - భీరునకు - శూరునకు
లా - ధారునకును మంగ - హారునకును సురుచి చారునకు ॥మం॥ ... ౧
నీరజాభను గిరునకు - నారదవైదవిదారునకు - సారదశారద పార
దహృదయ - పారీణవిస్తారునకు ॥మంగళం॥ ౨
శీలునకు పురవిహారులునకు - లాలితగోగణపాలునకు - పాలితతొండమారిప
ట్టణవాసుడౌ - బాలకృష్ణగోపాలునకు ॥మం॥ ౩

ద్విపద.

శ్రీరమణీశుడాశ్రితరక్షకుండు - సారసనేత్రుండు సకలాశ్రితుండు - శ్రీ
జగదాధారుండు దీనమందారు - డజరుద్రవందితుడైన శ్రీవిభుడు - తనభ

కృజనులనందఱ వేడ్క బ్రోచి - మనమలరంగ ధర్మాంగదు బ్రోచి - యతి వేడ్క రుక్మాంగదాఖ్యభూపతికి - బ్రతిపూర్ణఫల మిచ్చి వైకుంఠమునకు. తనపరివారం బెతగఁ గొల్వగాను - జనియు దేవతలతో సన్నుతింపఁ జెనం తరుక్మాంగదుండాశ్చర్యమంది - యింతులతో గూడి హితవుడలిపఁగ - వర పుత్రునెత్తి ప్రతగారవించి - కరుణించి లాలించి కౌగిట జేర్చి - యతిపు రంబునకతి వేడ్క జనియు - సంతోషమంది రాజ్యము సేయుచుండె-ననిర మాధవు పేరన మురేశు పేర - ఘనన్రృసింహుని పేర కమలాక్షు పేర-పరమ సద్గురు పేరం బగళాంబ పేర - స్థిరయశోధరుడైన శ్రీరాము పేర - నిరుపమ ఘనుడంజనేయుని పేర- గరుతరతొండూరిగోపాలు పేర - మెప్పైన యీ కథ మేదిని వెలయు - జెప్పినేను గలూర్ధిసిరవంశభవుడు వరమతి శేగినాడ్వం శపావనుడు - గురుతరకాశ్యపగోత్రసంభవుడు - మహితగంగాచలము త్రిపుత్రుండు-అహితాంధకారబాలార్కతేజుండు - ఘనపపరాజసత్క- వివర్యధుర్యుడనయంబు నామదిహర్షంబుతోడ - నీకథ చదివిననింపు తో వినిన- జోకతో వ్రాయగా సుఖభాగ్యమమరు - గవరైనయీకథసర శిరొల్లప్పు - డవనిలో చంద్రతారార్కమై వెలయు॥ ... *

శ్లో॥ నళసంవత్సరే భాద్రపదమాస్యేష్టమీతిథౌ । రుక్మాంగదాఖ్యచారిత్రం రుచిరే భువిస్థిరమ్॥ ... ... *

రుక్మాంగదచరిత్రము.

సంపూర్ణము.

